

Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

UKÁZKY STUDENTSKÝCH VÝSTUPNÍCH PRACÍ
Z KURZU „VZDĚLÁVÁNÍ V PRÁVECH DÍTĚTE“

Příloha k disertační práci

Příprava učitelů na vzdělávání v právech dítěte

2008

Helena Hejlová

Soubor vybraných výstupních prací studentů z kurzu „Vzdělávání v právech dítěte“ tvoří **samostatnou přílohu** disertační práce s názvem *Příprava učitelů na vzdělávání v právech dítěte*. Jeho účelem je ilustrovat výuku v tomto kurzu, proto byly do výběru zařazeny seminární práce ukazující širší výstupů. Obsahují výukové jednotky zpracovávající jedno nebo více práv dítěte didaktickými postupy, se kterými se studenti seznamují v kurzu, nebo včleňují tato práva do výuky jiného učiva. Zařazeny jsou také práce využívající jiné než pouze slovní a slovně názorné zpracování.

Ukázky jsou takto rozčleněny do kategorií vyjadřujících možnosti začleňování práv dítěte do výuky:

- a/ výukové jednotky s využitím specifických didaktických postupů vhodných pro vzdělávání žáků v právech dítěte – práci se situací, práci s příběhem, práci s pravidly života ve třídě,
- b/ práva dítěte včleněná do jiného typu učiva – do jazykové výuky, do dramatické výchovy, do sociálně osobnostní výchovy, ve vztahu k multikulturní výchově,
- c/ zpracování práv dítěte s využitím výtvarného znázornění,
- d/ zpracování práv dítěte s podporou autorských pracovních listů,
- e/ zpracování konkrétního práva dítěte v podobě komiksu,
- f/ zpracování práv s využitím adaptace stolních her (pexeso),
- g/ zpracování práv v autorské učební pomůcce.

A. Specifické didaktické postupy

PRÁCE SE SITUACÍ

KDO JE VINÍK?

Petr si o přestávce ve škole vyměňoval hokejové karty se svými spolužáky. Chlubil se jednou cennou kartou, která se moc líbila Tomášovi a Davidovi. Tomáš Petra hodně prosil, ale Petr mu ji nevyměnil.

Po škole šla celá třída na oběd a nechávali si tašky ve třídě. Když už ve třídě nikdo nebyl, přikradl se David k Petrově tašce a kartu mu vzal.

Druhý den Petr přišel za paní učitelkou s tím, že je Tomáš zloděj, protože mu ukradl jeho cennou kartu!

Otázky k příběhu:

1. Jak mohl příběh pokračovat?

2. Jak se asi cítil Tomáš?

3. Jak se asi cítil David?

4. Kdo se provinil a čím?

5. Jaké řešení bys navrhl/a, případně proč?

Vzdělávání v právu: „Právo dítěte na odpočinek a volný čas, na účast ve hře a oddechové činnosti.“

Cíl: dítě se seznámí s právem
dítě pochopí, kdy je právo porušováno
dítě se naučí, co všechno mu právo zaručuje

Metodický plán:

- dvě modelové situace (čtení z „deníku“ dvou dětí – Mařenky a Jenička)

Mařenka: „Potom, co přijdu ze školy, utřu nádobí. Pak dělám úkoly do školy, aby už byly hotový. Když už mám všechno hotový a chci si hrát, přijdou ze školy starší bráchové a pořád mě rusí. Máme pokojíček dohromady, a tak na mě vůbec neberou ohledy. Když si chci hrát s panenkami, tak mi je berou a když chci jít ven, tak můžu jenom s bráchama. Jenže oni nikam nechodí, pořád sedí doma u počítače a dobírají si mě. Mamka s tatškou chodí z práce večer, to máme večeři. Nic jim neříkám, zlobili by se, že žaluju a bratři by stejně byli proti mně. Jsem ráda, když jdu spát a můžu se těšit na další den ve škole.“

Jeniček: „Když přijdu domů ze školy, musím utřít nádobí. To dělám nerad, mám přece právo na to si hrát. Jenže musím. Potom si teda konečně hraju anebo když je hezky, jdu ven s kamarády. Ve čtyři ale už musím být doma, to by se mamka hodně zlobila, kdybych včas nepřišel. Pak spolu děláme domácí úkoly. No a po večeři jdu většinou spát. Když je tatka doma, tak mi přečte pohádku na dobrou noc. To mám moc rád a lépe se mi pak usíná.“

- následující aktivita. nakreslete **schéma dne** Mařenky nebo Jenička (práce ve skupinkách po 4 na velkém papíře)
- **diskuse:** srovnání činností jednotlivých dětí. Kterým dítětem byste chtěli být a takhle trávit své odpoledne? Kdo z dětí se více napracuje? Které z dětí má více volného času? Myslíte, že je správné, když Mařenka celý den pracuje? Jak byste to udělali, kdybyste byli její maminkou, aby měla Mařenka více času na sebe a na hraní? Jak byste to řešili? Myslíte si, že má Mařenka právo na to, aby měla nějaký volný čas pro sebe, aby si mohla hrát? Máte i vy takové právo? Kdy je toto právo porušeno?
- Myslíte, že i vy máte nějaký čas vyhrazený pro své volno? Pro své koníčky? **Vyberte si jeden den v týdnu a popište, co děláte, když přijdete ze školy.** (krátké psaní)
- Místo přečtení nám některé činnosti, které děláte po příchodu ze školy, **pantomimicky předved'te** (vždy jedno dítě předvádí jednu dvě činnosti, ostatní hádají, co to může být)
- Každý z vás jistě máte nějaké koníčky. Někdo sbírá známky, někdo chodí do kroužků, nebo sportuje. Nyní bych ale chtěla, abyste napsali, které **koničky byste chtěli ještě mít**, ale už vám na ně nezbývá čas, nebo jsou příliš drahé. Napište cokoli vás napadne. Co byste ještě chtěli dělat? Co je vaším snem? (brainstorming)
- Prohození nápadů mezi sebou – spolužák čte vysněné koníčky svého spolužáka. Kdo ještě by chtěl mít takového koníčka? Má někdo takovou zálibu? Může nám o ní něco povědět?
- Napište na kousek lístečku jméno své **oblíbené hry**. Hru, kterou napíše nejvíce dětí (a nebude příliš náročná na hraní) si potom můžeme zahrát.

A. Specifické didaktické postupy

PRÁCE S PŘÍBĚHEM

- *Právo na kamarády (tři dřevěná ramínka)
- *Právo na soukromí (nafukovací ramínko)
- *Právo na ochranu proti ponižování (dřevěná ramínka)

* práce s textem- učitel postupně předčítá a klade dětem otázky
(FAZOVÉ ČTENÍ)

Hotelová pohádka

„Byl jednou jeden hotel,“ začala maminka. V tom hotelu byl pokoj, v pokoji stál šatník a v šatníku visela tři dřevěná ramínka. První ramínko se jmenovalo Josef Berka. To proto, že si ho nějaký pan Berka inkoustovou tužkou podepsal a pak ho v tom hotelu zapomněl. Druhé ramínko se jmenovalo Provazníček, protože mu chyběl háček a viselo na provázku. A tomu třetímu říkali Chuděra, protože mu někdo utrl bidýlko pro pánské kalhoty.

Jednoho dne se v hotelu ubytovala paní s dlouhými zlatými vlasy. A té paní dali právě pokoj s našimi ramínky. Paní otevřela šatník a začala rozvěšovat sukně a halenky. Ramínkům to chvíli trvalo, než se na světlo rozkoukala, ale když se rozkoukala, udivilo je, jak je ta dáma krásná. A co ramínka překvapilo ještě víc: přivezla si s sebou zvláštní věc. Nejdřív to vypadalo jako nějaký podivný límec, ale bylo to z umělé hmoty a dalo se to nafukovat. Když to krásná paní nafoukla, ukázalo se, že je to nafukovací ramínko. Paní na ně dala úplně nové hedvábné šaty a opatrně je zavěsila do šatníku.

Pro Josefa Berku, Chuděru a Provazníčka to byla vždycky událost, když si některý host přivezl své vlastní ramínko. Mohli si s ním povídat a dozvědět se spoustu novinek ze světa.

- *Co myslíte děti, jak se bude nafukovací ramínko cítit novém prostředí?*
- *Budou si chtít naše dřevěná ramínka s novým hostem povídat?*
- *Co na to nafukovací ramínko, bude i ono ochotné s třemi dřevěnými ramínky mluvit?*

Sotva krásná paní šatník zavřela, ozval se Provazníček: „Vítáme Tě u nás v šatníku, ať se Ti u nás dobře visí.“ Ale nafukovací ramínko nic. „Asi neumí mluvit,“ soudil Josef Berka. Tyhle věci z umělé hmoty bývají němé. „Nebo umí mluvit, ale neslyší,“ řekl Chuděra.

- *Proč si myslíte, že se nové ramínko neozývalo?*

V tom se nafukovací ramínko zavrtělo a řeklo: „Nemám náladu na hloupé řeči. Chci spát.“

- *Jak se teď zachovají tři dřevěná ramínka? Budou se s ním dále bavit nebo ne?*

„Jste jistě unavené, řekl soucitně Chuděra. „Přijíždíte z daleka?“ Nafukovací nic.

„A kdo je tvá paní? Není to snad nějaká slavná krasavice, když je tak krásná?“ ptal se Provazníček.

Nafukovací unaveně vzdychlo: „Je vidět, že jste z venkova. Žijete tu zřejmě zanedbávaně. Jinak byste museli na první pohled poznat, že cestuji se slavnou divadelní, filmovou a rozhlasovou hvězdou Hortenzií Slámovou a že jsme oba přímo z Prahy.“

- *Co si myslíte o chování nafukovacího ramínka?*
- *Co by mělo podle vašeho názoru změnit ve svém chování?*

„Z Prahy!“ řekl Josef Berka zasněně. Tam jsem visel tři roky. V závodě Zrzavý- Prošusta, oděvy pro chlapce- Vodičkova 15. To už je dávno.“

„Nediv se kamaráde, že tvou slavnou paní neznáme,“ vysvětloval nafukovacímu Provazníček. „Kdepak by se našinec dostal do divadla nebo do biografu. Ani televizi tu nemáme, tu mají jen pokoje 1 a 2. My jsem obyčejný jednolůžák s rozhlasem po drátě.“

„Moje paní vystupuje i v rozhlase,“ usadilo ho luxusní ramínko z Prahy.

Provazníček mu na to chtěl říci, že z rozhlasu přece nemohou ramínka poznat, jak umělkyně vypadá, ale nechtěl dělat v šatníku větší dusno, než tam bylo a tak řekl mírně: „Tvá paní Tě bere všude s sebou. Vypravuj nám o cizích krajích. Velice rád poslouchám o cizích krajích. Jedno skládací drátěné ramínko nám loni vyprávělo o lázních v Luhačovicích. Bylo si také v Luhačovicích?“

- Co na to asi řekne nafukovací ramínko?
- Jak byste odpověděli vy děti?

„Pcha! Luhačovice. Procestovali jsme s Hortenzií celý svět. Beroun, Klatovy, Velká Bíteš, Velké Popovice, Zdiby,...Ale co vám povídat. Stejně byste nic nepochopili. Jste ze dřeva.“ Když to ramínko z umělé hmoty řeklo, nastalo ticho. Naše tři dřevěná ramínka se už na nic nevyptávala, neboť se jich ta slova dotkla.

- Souhlasíte s tím, jak zareagovala tři ramínka?
- Co byste udělali vy?
- Jak si myslíte, že celý příběh dopadne?

Pokud chcete znát skutečný závěr pohádky můžete si ji přečíst v knize Zdeňka Svěráka „Tatínku, ta se ti povedla“ (Albatros 1991).

Cíl uvědomit si právo na přátele i v případě odklisnosti
(uvědomit si jak se chovat při navazování kontaktů)
Třída: první - druhá
uvědomit si právo nebyť ponížován a být sám sebou

Téma:

Právo na ochranu proti diskriminaci.

Práva dítěte:

Každé dítě bez výjimky musí mít všechna práva. Stát musí chránit dítě bez výjimek. Stát musí chránit dítě před všemi formami diskriminace.

Dítě má od narození právo na jméno, na státní příslušnost, právo znát své rodiče a být jimi vychovááno.

Povinností státu je pomáhat dítěti získat zpět vlastní identitu, pokud mu byla nezákonně odebrána.

Cíle:

Seznámit žáky s jejich právy.

Učit žáky empatii vůči druhým.

Ukázat, že se lidé mohou domluvit, i když mají rozdílné názory, kulturu, náboženství apod.

Metodika:

Práce s příběhem.

1. Od té doby, co se Claude s rodiči přestěhoval do jiného města, je stále sám. Nikdo s ním nekamarádí a Claude ani neví proč. Občas mu i nadávají a posmívají se mu, protože neumí dobře česky. Je totiž jiné národnosti.

2. Claude si ale našel kamaráda. V jejich domě bydlí děda Mrázek, který je nadšený modelář. Claude ho chodí pravidelně navštěvovat. Oba nejraději lepí letadla. Ví o nich mnoho zajímavého. Povídají si a ani jednomu nevadí, že Claudovi dělá český jazyk problémy.

3. Jednou pořádala škola výstavu dětských výtvorů. Děda Mrázek Clauda přemluvil, aby vystavil své nejlepší letadlo. Rázem byl Claude hrdinou třídy. Každý ho obdivoval, protože uměl něco, co nikdo jiný nedokázal.

Motivace:

Nyní vám budu vyprávět příběh chlapce, který se skutečně stal. Dobře poslouchejte, protože něco podobného se může stát i někomu z vás. Vaším úkolem bude příběh zhodnotit a nabídnout řešení této situace.

Lekce:**1. Rozhovor o začátku příběhu.**

Otázky:

- Co je špatně? (nechtějí s Claudem kamarádit, posmívají se mu)
- Čím se Claude odlišuje? (jménem, národností, jazykem, zvyky, náboženstvím, apod.)
- Jak se asi cítí? (stýská se mu, bojí se ostatních, straní se, apod.)

Hra pomůckv: nero. nanír

Napiš alespoň 5 vět o své zálibě, o knize, kterou čteš nebo o svém zvířeti.
 Nahrad' v testu všechna písmena E souhláskou R,
 M souhláskou V,
 S souhláskou N.

Přečti nám svůj článek.

Rozhovor o pocitech při hře.

Otázky:

- Jak se cítil váš spolužák při čtení článku? Jak jste se cítili vy?
- Jak ses cítil při čtení článku?
- Jak se dá tato situace vyřešit?

2. Rozhovor o pokračování příběhu.

Otázky:

- Proč si Claude s dědou Mrázkem rozumí?
 (dovést k závěru: chtějí si rozumět, něco je spojuje - záliba)

3. Tabulka pomůcky: pero, tabulka

jméno spolužáka	záliby	Co je na tvém spolužákovi zajímavé?
Petr		
Filip		
Květa		
.....		

Rozhovor o tabulce.

Otázky:

Jak jste se cítili při vyplňování?

Máte u každého spolužáka něco poznamenáno? Proč ne?

Jak můžeš získat informace o druhých lidech?

(rozhovor s ním, rozhovor s druhými lidmi,
pozorování lidí apod.)**Zhodnocení:**Podmínky: 45 minut, dostatek prostoru (aby měli žáci soukromí při
doplňování tabulky)

Věk žáků - 9 - 11 let

Soustředit se na: správné pochopení jednotlivých práv
 to, aby si žáci při hře ze sebe nedělali legraci a
 soustředili se na vnímání svých pocitů
 to, aby nikdo neopisoval při doplňování tabulky -
 cílem je zjištění reálné situace ve třídě

A. Specifické didaktické postupy

PRÁCE S PRAVIDLY ŽIVOTA VE TŘÍDĚ

"Co se mi v naší třídě líbí x nelíbí? Co s tím můžeme udělat?"

Dlouhodobý projekt seznamování dětí s jejich právy a povinnostmi prostřednictvím řešení problémů v jejich třídě, odpovědi na otázku ... "Co se mi v naší třídě líbí x nelíbí?"

- určeno pro děti od první třídy
- forma - pravidelná diskuse v kruhu (rozvoj komunikačních dovedností)
- primární cíl ... seznámení se s právem vyjádřit svůj názor a na to, aby byl tento názor brán v úvahu
- mimo tento hlavní cíl se děti seznámí v rámci tvorby pravidel života ve třídě i s dalšími důležitými právy
- plán práce:
 - vždy jednou za měsíc si společně sednout do kruhu a promluvit si o tom, co se nám ve třídě líbí a nelíbí
 - děti dostanou určitý počet stejných papírků (např. 3), na které budou moci napsat, co se jim nelíbí a vhodit vždy všechny papírky (i ty nepopsané) do krabice - papírky vyhodnotí učitel a příští den se pokusí s dětmi hledat řešení nalezených problémů
 - anonymita - v určitém věku a s některými problémy by se děti nemusely chtít podělit s ostatními, možné obavy z reakce toho, koho by se to týkalo
 - **právo vyjádřit svůj názor a aby byl tento názor brán v úvahu** - i v rámci malé skupiny lidí se může objevit více různých názorů na stejnou věc, ale všichni mají stejné právo říct svůj názor a druzí ho musí brát v úvahu a respektovat
 - další důležitá práva - právo na identitu, jméno, rodinu, všichni mají stejná práva bez jakýchkoli rozdílů, nesmí jim nikdo porušovat soukromí, korespondence, ...
 - zpočátku vše probíhá pouze slovně, zápis může provádět učitel
 - v první třídě lze slovní popis nahradit obrázky
- v rámci uvádění do práva vyjádřit svůj názor je možné v hodinách českého jazyka si osvojit i základní pravidla komunikace, diskuse, debaty
- aby všichni měli stejnou možnost vyjádřit se k danému problému, dá se to ošetřit pomocí toho, že mluvit budeme postupně, po kruhu, hovořit může pouze ten, kdo má v ruce např. míček, plyšovou hračku apod., ostatní ale dávají pozor a reagují věcně na otázky položené učitelem k dané věci
- je dobré dávat dětem od první třídy možnost nebát se vyjádřit svůj názor, protože v pozdějších ročnících jim nebude dělat takový problém říct, co si myslí a svůj postoj umět i obhájit

B. Práva dítěte včleněná do jiného typu učiva .

JAZYKOVÁ VÝUKA

Úvod:

Do projektu: „Kdo jsem a odkud pocházím?“, jsem zahrnula více práv, která mají k sobě velice blízko nebo přímo spolu souvisí. Jsou to práva - právo na :

- 1) Nediskriminaci
- 2) Zachování identity
- 3) Jméno a státní příslušnost
- 4) Kulturu (náboženství)
- 5) Jazyk

Téma je určeno pro 4.-5. třídu, v hodinách vlastivědy, čtení a cizího jazyka. Doba trvání celého projektu – asi 4 vyučovací hodiny.

Cíle dny:

Cílem je pochopení a přiblížení problémů zadaných práv na základě příběhů + skutečných dopisů dětí s podobnou problematikou. Cíl prožitkový a poznávkový.

Vysvětlení – jaká je povinnost a ochrana vzhledem k těmto právům?

Povinnost (zodpovědnost) – respektovat druhé lidi, ať je jiné rasy, či narodnosti, respektovat jazyk a jména ostatních, cílem je také srovnání vlastní rodiny, získat informace o jiné kultuře a o jiných národech.

Ochrana – pomoc, právo boje („ne přes mrtvoly“), „Znáš více mě, moji zemi a můj lid?“ - informovanost.

Popis jednotlivých kroků:

Základním kamenem práce jsou dva příběhy: Pohádka „Ošklivé káčátko“ – J. Ch. Andersen a skutečný příběh chlapce z Kosova – Kemalovi.

1. Nejdrive si s dětmi přečteme pohádku o ošklivém káčátku. Po přečtení si příběh rozebereme – řízenými otázkami se děti dopracují k určitým odpovědím a hlavním poznatkům. Otázky – „Líbila se vám pohádka, děti? O čem pojednávala, o co šlo – stručně? Proč káčátko nemá nikdo rád? Jak ostatní mluví o káčátku?“aj.
2. Následuje skutečný příběh o chlapci – Kemalovi.

„Jmenuji se Kemal a pocházím z Kosova. Vyrůstal jsem u své babičky. Rád bych teď s ní byl doma v Kosovu. Svou zemi miluji. Mám tam mnoho kamarádů a spousty hodných sousedů.“

Kemal je 12letý chlapec. Spolu se svými rodiči a dvěma mladšími sourozenci odešel (uprchl) z Kosova do ČR. Zde v ČR získala jeho rodina azyl a šanci na „nový“ život. (vysvětlit slovo – azyl)

Země Kosovo:

Kosovo je území, kde se donedávna vedly těžké boje o území, Srbové proti Albáncům (Kosovo).

Mnohé děti z Kosova neměly to štěstí jako Kemal a nemohly odjet z válečné oblasti. Některé ztratily své rodiče a příbuzné, a tak se v ulicích potulují desítky – stovky sirotků, kteří nemají již žádný domov.

Kemal přišel do ČR v 11 letech. Znamenalo to pro něj absolutně nový život, noví přátelé a nový jazyk.

Česky se naučil bez větších potíží, sice s menším akcentem (vysvětlit), ale jinak správně a rychle.

Kemal je velice chytrý a nadaný chlapec. Rád chodí do školy. Ve své škole v Prištině se často účastnil matem.- přírod. soutěží, vždy s vynikajícími výsledky.

V nové škole v Čechách se mu také velice líbí, mezi děti ve třídě se začlenil dobře a rychle. Našel si tu mnoho kamarádů. Potkal ale bohužel i ty, kteří ho nepřátelsky oslovují špinavým cikánem, že by měl „táhnout“ do ZVŠ, kam patří a ať se naučí pořádně česky.....apod.

O rok později, v létě o prázdninách, poslali rodiče Kemala na 14 denní dětský tábor. Tam si měl Kemal najít nové kamarády a více si upevnit čj. Kemal chtěl raději jet domů do Kosova, navštívit babičku a své kamarády. Rodiče mu však vysvětlili, že to není zatím možné. Kemal nakonec po větším vzpírání souhlasil a na tábor se začal i těšit. Mamince pomáhal s balením kufru a byl tak natěšený, že nemohl dospat rána.

V autobusu si sedl k oknu. Za chvíli si k němu přisedl asi stejně starý chlapec. Kemal neměl odvahu ho oslovit a zeptat se na jeho jméno. Ani chlapec se ho na nic neptal, a tak mlčeli celou cestu.

Bohužel už první den čekalo Kemala smutné překvapení. Při rozdělování chlapec. Oddílů do stanů ho nikdo mezi sebe nechtěl.

Mnohé děti se seznámily již cestou v autobusu, nebo se znaly již z dřívějších. Kemal se však dosud s nikým nespřátelil, neznal nikoho, a tak přebýval. Přiradili ho tedy ke dvěma chlapcům, kteří se s ním ovšem nebavili.

Každý si s někým vytvořil dvojici, jen Kemal byl sám. Byl z toho nešťastný, držel se proto raději od ostatních stranou.

Vedoucí se Kemala ptal, proč není také s ostatními, ale on se raději vymluvil, nechtěl nic říkat a žalovat.

Jednou při celodenních hrách se Kamel blíže seznámil s Radkem – o rok starším chlapcem. Radek si ho začal trochu dobírat, proč tak divně mluví a kde bydlí. Začal mu vyprávět o spolužákovi, který byl cikán, byl hrozně „blbej“ až ho poslali do ZVŠ. Radek pokračoval: „Můj táta říká, že by ty lenochy smradlavý nejraději poslal někam na Sibiř.“ Zasmál se a podíval se na Kemala. Kemalovi však vůbec do smíchu nebylo. Celou dobu mlčel a omráčeně se na Radka díval a snažil se pochopit, co a proč mu to vlastně vypráví. Radek si povšiml jeho nevěřícího pohledu. Zmateně polkl a na Kemala vykřikl: „Co je, co tak na mě zíráš, nebo neumíš mluvit?“ Kemal se otočil a odešel. Příštího dne potkal Kemal Radka v jídelně. Radek k němu nahlas prohodil: „Tak cikána, který se nenaučil mluvit, jsem ještě fakt nepotkal. Netvař se tak uraženě, vždyť co jsem ti včera říkal o cikánech si myslí všichni. Fakt.“

Kemalovi bylo do pláče. Myslel si: „Vždyť o mně nic neví, tak proč mi říká takové věci?“

Skoro ve všech hrách, ať už pohybových či vědomostních byl Kemal nejlepší. Bylo pár dětí, které mu uznale přikývly nebo se mu naopak ze žárlivosti vyhýbaly. Svými výkony ohromil i Radka. Jednou o samotě se Radek s vážnou tváří zeptal: „A odkud vlastně jsi kam chodíš do školy?“ Kemal mu začal vyprávět celý svůj životní příběh – z Kosova i z ČR. Radek zíral na Kemala, jako na mimozemšťana, nemohl ze sebe vypravit slova. Když se konečně vzpamatoval, začal se s velkou a upřímnou kamarádkou zvědavostí vypytovat na Kemalovu vlast, jazyk, kamarády....atd.

Ke konci pobytu se konala velká celotáborová soutěž. Po celém táboře byla rozmístěna stanoviště, kde děti soutěžily a za své výkony dostávaly odpovídající počet „Grošů“. Za „Groše“ si pak děti mohly koupit různé drobnosti v malých obchůdkách, speciálně postavených pro tuto hru.

Kemal byl ve všech soutěžích nejlepší. Byl pohotový a šikovný. Vydělal si opravdu mnoho „Grošů“. Už se těšil, co si za ně všechno koupí. Večer se blížil a s ním i slavnostní rozloučení s táborem a hlavně nákupy.

Kemal stál mezi prvními u stánku. Když chtěl zaplatit vše co si vybral, nemohl peníze nalézt. Vždyť si je určitě dával do kapsy u kalhot. Běžel rychle do stanu, kde si prohlédl všechny své věci, ale nic nenašel. S pláčem šel ke svému vedoucímu a oznámil, co se mu přihodilo. Vedoucí nechal svolat chlapce i ty, kteří s ním bydlí ve stanu. Zkoušeli také hledat, ale nikde nic nebylo a nikdo nic neviděl.

V tu chvíli stál Radek právě u jednoho stánku a všiml si, že Lukáš, jeden chlapec z oddílu, nakupoval mnoho věcí. Vždyť za ty jeho slabé výkony v soutěžích by si to nemohl nikdy dovolit! Radek k němu ihned přistoupil a zeptal se ho, kde vzal tolik „Grošů“. Lukáš byl zprvu zaskočen, ale pak se vzpamatoval a chladně odpověděl: „Vyhrál jsem je.“ Radek mu řekl: „Tak dobrý jsi nebyl. Řekni, tys je ukradl, přiznej se.“ Lukáš se vzpíral a začal se s Radkem i prát. Pak se Lukáš suverénně přiznal, že „Groše“ ukradl a co na tom sejde, vždyť je to jen cikán, který si peníze ukradne zase někde jinde. Radek se na Lukáše vrhl: „Vždyť ty ho vůbec neznáš, nikdy už o něm takto nemluv! Je to můj kamarád a žádný cikán a ty mu nesaheš ani po paty.“ Za chvíli se kolem nich vytvořil hlouček dětí včetně s Kemalem a vedoucím. Hlouček se rozpustil a všichni tři chlapci byli okamžitě povoláni do hl. budovy, aby se případ vyřešil, Lukáš musel všechny „Groše“ vrátit a na jeho chování bude upozorněno jako varování všem dětem z oddílu a budou informovat i rodiče. Když bylo konečně vše dořešeno, Kemal se zhluboka nadechl, otočil se k Radkovi a poděkoval mu. Radek ho však ihned zadržel: „To já děkuji a promiň, jestli mi ty moje hloupé řeči můžeš odpustit. A vůbec raději mi řekni, kdy zase pojedáš domů, do Kosova?“Konec

3. Vysvětlení si některých neznámých pojmů. Jak se dětem příběh líbil? O co v něm šlo? Otázky podobného typu, jako u ošklivého káčátka
4. Analogie, konfrontace pohádky „Ošklivé káčátko“ a příběhu o Kemalovi. Tzn. Nalézt podobné, stejné či rozdílné situace ve kterých se ocitlo káčátko a Kemal. Děti vyhledávají. Př. – Káčátko bylo veliké a ošklivé. „To je ale veliké kuře! Žádné z ostatních takhle nevypadá. A fuj, tamhleto kachně vypadá! To mezi sebou nechceme.“ A hned přiletěla jedna kachna a klovlá káčátko do šije. „Nech ho! Vždyť nikomu neublízuje,“ volala matka. „Ale je příliš veliké a divné.“ namítla kachna, která je klovlá, „a proto je budeme klovat!“ „Ono sice není hezké, ale je velmi hodne a šikovné. Řekla bych, že umí nejlépe plavat,“ namítla matka. Ubohé káčátko, zkusilo mnoho, ostatní se mu posmívali, klovali ho a bili.“Poslyš, příteli,“ řekli dva houseři, „jsi tak ošklivý, že tě můžeme mít rádi! Chceš letět s námi?“ atd.... Kemalovi se také děti vyhýbaly. Nikdo se s ním nebavil, nadávaly mu a dělaly zlo. Pak se seznámil s Radkem, který se stal nakonec jeho kamarádem, který mu pomohl.....atd.
5. Příběhy jsou základním pracovním materiálem a zároveň fungují motivačně
6. Další konkrétní činností je práce s dopisy dětí, které spolu s rodiči odešly (uprchly) do cizích zemí. Děti porovnávají příběhy i fotografie, které jsou u dopisů přiloženy. Jejich úkolem je přinést si fotku i své rodiny a říci rozdíly či shody, které vidí, př. (v barve

pleti, oblečení.....aj.).Dále je připravena práce s barevnou mapou, kde si děti zkouší nalézt země odkud děti pocházejí + základní informace o těchto zemích a národech.

7. Posledním úkolem je koláž a věty v různých jazycích. Děti vystřihají z novin a časopisů obrázky různých dětí, které slepí dohromady a vytvoří tak velký kolážový obraz . Na něm zjistí, že každý čl. je jiný, jedinečný na tomto světě – černý, bílý, ošklivý či malý, ale nikdo nemá právo nikoho pro jeho zevnějšek (rasu) soudit! Děti si potom zkouší vyslovit a přečíst slova v různých jazycích – japonsky, jugoslávsky, anglicky.....aj.

Poznámky: Děti pracují se svými fotografiemi, kde jsou se svými rodiči nebo jako malé, ty pak popisují a porovnávají s foto. dětí z cizích zemí – Vietnamu, Polska, Itálie, Sambiie. Děti si země ukazují na mapě.

Vysvětlení neznámých výrazů: azyl, akcent, zachování identity, rasa.

Pomocná literatura:

J. Ch.Andersen – Ošklivé káčátko

Barbara Schiele – Deutsch für fremdsprachige Kinder – „Wer bin ich?“

Claudio Nodari Tato učebnice vznikla v roce 1996 ve Švýcarském kantonu Aargau , na základě projektu – „Němčina pro cizojazyčné děti.“

Ve Švýcarsku žije v současné době velmi mnoho přistěhovalců z různých částí světa. Usídlili se zde se svými rodinami a založili si rodiny. Jejich děti se rodí ve Švýcarsku, avšak žijí v jiné rodinné kultuře. Zprvu se naučí hovořit rodným jazykem svých rodičů, avšak později musí umět též jazyk země, v které žijí – Švýcarsko. Učení se novému jazyku dělá některým dětem větší či menší problémy. Záleží na nadání, situaci a prostředí, v kterém se nejvíce vyskytují. Protože jsou všechny předškolní instituce pro děti soukromé a tudíž drahé, málokterá rodina si může dovolit své dítě poslat do těchto tzv.“Spielgruppe“, kde by se naučilo lépe „Hochdeutsch“. Namísto toho jdou děti s velice slabými znalostmi jazyka rovnou do školy, kde se teprve učí správně mluvit a rozumět. Učitel se jim musí více věnovat na úkor ostatních dětí.

Vznikl proto projekt, jak pomoci těmto dětem. Byly napsány spec. učebnice, které mají sloužit ke zlepšení jazykových schopností cizojazyčných dětí.

Tato učebnice má jazykový a sociální aspekt a má dětem pomoci upevnit jejich identitu a posílit jejich sebevědomí. V názvu -, „Wer bin ich – Kdo jsem?“ – Slovo“ Já“ znamená – zůstat sám sebou, nehledat žádnou novou identitu, ponechat si svou kulturu i svou řeč, i když žijí v cizí zemi.

(Příběh o Kemalovi, chlapci z Kosova jsem si vymyslela. Snažila jsem se však, aby byl co nejpravděpodobnější a co nejvíce reálný.)

15. Januar 1985

Liebe Kinder,

Das bin ich. Ich heiße Lena. Ich bin 9 Jahre alt und gehe in die dritte Klasse zu Frau Richard.

Ich komme aus seit zwei Jahren. Es gefällt mir

und lebe in Zürich. Ich bin hier in der Schweiz. Manchmal aber bin ich sehr traurig. Ich habe Heimweh nach meinen Großeltern und meinen Freunden. Am liebsten würde ich dann meinen Koffer packen und in mein Dorf zurückfahren.

Ich habe einen Bruder und eine Schwester, die mich oft wütend machen. Meine Eltern arbeiten den ganzen Tag, und wir Kinder sind allein beim Mittagessen. Manchmal darf ich bei meiner Freundin Karin essen. Das macht mich glücklich! Erzählt mir doch auch ein wenig von Euch.

no n-n. Nüsse

Kinder

Wir Kinder
aus Europa
sind nicht die einzigen Kinder auf der Erde.

Wir Kinder
aus Afrika
sind nicht die einzigen Kinder auf der Erde.

Wir Kinder
aus Asien
sind nicht die einzigen Kinder auf der Erde.

Wir Kinder
aus Amerika
sind nicht die einzigen Kinder auf der Erde.

Wir Kinder
aus Australien
sind nicht die einzigen Kinder auf der Erde.

Wir sind alle Kinder.

Wenn Kinder aus Amerika
und Kinder aus Australien
und Kinder aus Afrika
und Kinder aus Asien
und Kinder aus Europa
zusammen spielen,
dann streiten sie sich schon mal,
um einen Ball, eine Puppe oder wer erster ist,
aber wir Kinder vertragen uns immer wieder.

Wir Kinder
aus Asien, Afrika, Europa, Amerika und Australien.
Auch wenn wir uns einmal streiten,
wir vertragen uns immer wieder.

Wir, die Kinder auf der ganzen Welt.

nach Rainer Schnurre

B. Práva dítěte včleněná do jiného typu učiva

DRAMATICKÁ VÝUKA

Accela Hamánová
+ spol.

Strukturované drama

Téma: Krádež

„Právo na soukromé vlastnictví“

Cíl: Provést děti touto situací a uvědomit si morální dosah krádeže

Činnosti:

1. Motivační úvod: Čtení z deníku Emy, která má strach o svou nejlepší kamarádku Lízu.
„25. května - Dnes dala Líza Petrovi nové hodinky, vypadají dost drahé, asi si ho chce koupit, aby s ní kamarádil, kde na to ale bere peníze?“
26. května - Líza dnes dala Katce prstýnek, nevím kde ho vzala, asi ho ukradla! To je hrozné, Líza asi krade, mám o ní strach, je to má kamarádka.“
2. Návrhy dětí – co Emě radíte, co má Ema udělat?
3. Rozhovor Emy s Lízou – učitel v roli Lízy se nařknutí brání, naštve se na Emu (nenásilné směřování dramatu).
4. Učitel vypráví: „Druhý den ve škole holky poprvé neseseděly spolu v lavici. Paní učitelka si toho všimla. Po hodině poprosila Emu, aby jí pomohla s věcmi do kabinetu. Tak měla paní učitelka možnost popovídat si s Emou.“
5. Zkusit si ve dvojicích rozhovor paní učitelky s Emou. Pak si o tom v kruhu povědět. Co mohla říci Ema a co paní učitelka?
6. Učitel dále vypráví: „O velké přestávce odešla Líza ze školy, šla krást do blízké bižuterie.“
7. Sahrát společně scénku, jak to asi v obchodě vypadalo.
8. Situaci ze scénky opakovat alespoň 3x zpomaleně a po částech (smazání aktu krádeže, důraz na atmosféru), v roli Lízy se děti střídají:
 - a) vytvořit opravdu věrohodné prostředí – regály, pokladní, kameru, nakupující, pokladní (vše pouze z těl dětí)
 - b) regály budou mluvit lidskými hlasy – říkají, co si o Líze myslí
 - c) sehrání scénky s koncem, kdy Lízu zachytí kamera a ochranka pak vede Lízu chodbou k řediteli obchodu
9. Děti udělají špalír (tzv. alej myšlenek), Líza prochází pomalu špalírem, na koho se podívá, ten řekne, co si asi Líza myslí – v roli Lízy může jít učitel nebo se děti střídají
10. Diskuse a reflexe v kruhu – jak komu bylo, jak jste se cítili?
11. Jaké právo Líza porušila? Jak to asi pokračovalo u ředitele? Dalo se nějak této krádeži předejít, dalo se něco změnit?

VÝCHOVNÉ DRAMA

BERKOVÁ EDITA

(...) Proč má učitel pracovat s právy dítěte? „Naším úkolem (...) je dítě nejen chránit, ale také pomoci mu na jeho cestě k autonomii, což předpokládá vedení dítěte ke svéprávnosti a zralosti, k seberožvoji a samostatnosti, k chápání vztahu práva a povinnosti, svobody a zodpovědnosti. Toto nezajistí ani právní dokumenty, ani mezinárodní smlouvy – toto je úkol výchovy.“ (Marie Hradečková – Helena Hejlová – Jiřina Novotná-Dědečková: Práva učitele s právy dítěte. SVI PedF UK Praha, Praha 1996, s.18). „vycházíme zde z chápání základních kompetencí učitele – kromě předávání informací, učení tvořit systémy poznatků, stimulování vývoje osobnosti vidíme jako důležité jeho sociální kompetence, tedy i kultivování mezilidských vztahů, vytváření typu a charakteru skupin, vnímání dítěte i s vlivy jeho prostředí a životní situace a také uvědomění si toho, co mohu způsobit. Vyplývá to i z funkce školy, která není jen vzdělávací, ale i socializační, poradenská, je určena dětem z různého prostředí a různých skupin, (...) má je vést ke vzájemnému respektování, k toleranci. Dětská práva, jejich obhajoba, ochrana a prosazování „uvnitř“ školy i mimo ni jsou pro to jedinečným prostředkem i cílem“ (Marie Hradečková – Helena Hejlová – Jiřina Novotná-Dědečková: Práva učitele s právy dítěte. SVI PedF UK Praha, Praha 1996, s.18)

Je velmi obtížné vyložit dětem jejich práva, aniž bychom se uchýlovali k monotónnímu výkladu. Kromě toho existuje zatím jen malé množství didaktického materiálu vhodného pro seznamování dětí s jejich právy. Je samozřejmě možné využít různých didaktických her zaměřených na tuto oblast. Je však také nutné s dětmi vést o takových závažných tématech diskusi. Nechat je nabídnuté situace hodnotit, zaujímat k nim nějaké postoje, vyjadřovat se k nim, využívat vlastních zkušeností a zážitků. Prostředkem k takové formě výuky by mohl být i následující materiál. Jde o pohádku se zvířecími hrdiny.

Téma: netolerance, diskriminace,...

Cíl: nezáleží na tom, jak kdo vypadá, ale co dělá...

Námět: ovečka s černou skvrnou.

Zápletka: díky skvrně ji nemají ostatní rádi

Konflikt: nepřijetí ovečky

Krizový okamžik: zabouchání vlka na dveře

1.-2. třída 25

PŘIBLÍŽENÍ K TÉMATU: ukázat na dětech samotných, co všechno může vést k netoleranci.

Max. 10 minut

Děti mají nějaký handicap (zavázané oči, ruce, nakreslené pihy, velké brýle,...) a mají přitom plnit určité úkoly v daném časovém úseku (práce ve skupině).

REFLEXE:

Proč jsme tak jednali?

Pomohl ti někdo?

Splnil si všechny úkoly?

Jak jste se cítili?

Jak se k tobě ostatní chovali?

EXPOZICE:

Ukázat samotu ovečky a sobeckost druhých:

NARATIVNÍ VEDENÍ:

- učitel čte první dva odstavce... tahání šátku z klobouku = otázka náhody, nikdo tedy nebude moci za to, že si vytáhl zrovna onen černý šátek...

- NOVÁ INFORMACE: zde ještě jednou zdůraznit, že ovečka je neoblíbená, nežádoucí...
- ETUDY: a) Předbíhání ve frontě na ostříhání
b) V případě potřeby ovečce nechce nikdo pomoci
c) Zranila se a kulhá – nikdo z ostatních na ní při cestě na pastvu nepočká
d) Ostatní ji vypili všechnu vodu z napajedla
- PRÁCE S TEXTEM: 3 skupiny = 3 scénky
Pracujeme s částmi textu, v němž jsou klíčové věty:
Copak, že dnes ovečky nikdo nehlídá...?
Budu bránit ovčín děj se co děj...!
Tohle není ovečka. Ovečka je přece bílá, běloučká... Že je to čert.
- ZÁVĚR: Poděkování ovečce – šátek, jako zástupná rekvizita koluje po obvodu kruhu. Každý, kdo šátek drží v ruce, má možnost promluvit. Nebo technikou „živého obrazu“
- DOČTENÍ CELÉHO TEXTU
- REFLEXE: Rozhovor s dětmi – Co se vám nejvíce líbilo?
Kdy vám bylo ovečky nejvíce líto?

Ovečka s černou skvrnou

Žilo bylo pod horami běloučké bílé stádo oveček. Jenomže jedna ovečka to ostatním pořád kazila. Nebyla celá běloučká bílá, měla přes levé oko černou skvrnu. Malou, nevelikou, ale přece jen když vyhnal pastýř ovce ven, běloučké stádo mělo její vinou černý puntík.

Ostatní ovečky jí to vyčítaly, ale ovečka s černou skvrnou, ať dělala co dělala, docela zbělet nemohla. Proto se raději vždycky pásala opodál, a když večer zahnal pastýř stádo do ovčína, ani nelítala s ostatními, ale hned u dveří pod závorou.

Přišla noc. Měsíc svítil jako kapří oko v tůni a toulavý vlk loupežník se potloukal okolo ovčína. Copak že dnes ovečky nikdo nehlídá? Podivil se v duchu. A honem, aby nemařil čas, začal cloumat závorou. Ovečky se při prvním šramotu probudily a hned poznaly, kolik uhodilo. Hrůzou i bečet zapomněly a jen se tak potichu bály a čekaly, až si vlk otevře a sní je.

Jenom ovečka s černou skvrnou se nechtěla dát jen tak. Za tu dobu, co byla mezi ostatními sama, naučila se vzdorovat, na nikoho nespolehat a každému se postavit. Budu bránit ovčín, děj se co děj. Přitiskla se k vratům, aby vlk nemohl dovnitř. Ale kde je ovčí síla proti vlčí! Závoru už povolila. Ovečka s černou skvrnou necouvla ani jeď. Dál bránila vrata ovčína a moc si je přála ubránit. A odvážnému štěstí přeje. Vlč loupežník chtěl právě strčit packu do škvíry ve vratech, když v tom se najednou zarazil. Koukalo tam odtud na něj blýskavé oko, lemované černými kudrlinkami, a zle se mračilo.

Tohle není ovečka. Ovečka je přece bílá běloučká... Že je to čert! Polekal se vlk loupežník. A proto všichni silní se bojí ještě silnějších a z čerta mají odjakživa strach, vzal vlk nohy na ramena a zastavil se až v lese.

To si ovečky oddychly. Shlukly se kolem té s černou skvrnou a moc jí děkovaly a chválily ji, jak je statečná a silná. Silnější než vlk!

„Ale co vás nemá,“ usmívala se ovečka s černou skvrnou. „Nemám síly víc než vy. Mám jenom méně strachu!“ A lehla si na své staré místo pod závorou.

Ostatní ovečky se všechny přitulily kolem ní a celou noc ji svými běloučkými bílými kožíšky zahřívaly, aby se jí pěkně spalo...

A od těch dob, když pastýř žene na kopec, je samozřejmá věc, že v čele jde ovečka s černou skvrnou na oku.

Příprava na hodinu dramatické výchovy

Cíl hodiny:

Zopakování některých práv dítěte, rozpoznání, zda je právo dodržováno či nikoliv.

Obsah hodiny:

Dramatické zpracování určitých situací, ve kterých jsou porušována a naopak dodržována a respektována práva dítěte.

Organizace hodiny:

Děti budou pracovat ve skupinkách (3 – 4 děti ve skupince – podle počtu ve třídě). Každá skupinka si vylosuje jedno právo, které si v tichosti přečte tak, aby jej ostatní skupinky neslyšely. Poté se děti ve skupinkách domluví na tom, jak sehrají dvě odlišné scénky a to tak, aby se v jednom případě právo dodržovalo a v druhém ne.

Až budou všechny skupinky hotovy, předvedou postupně své ukázky a ostatní děti budou hádat, o jaké právo ve scénce šlo, kde byla chyba v porušení práv a co naopak bylo správné při jejich dodržování, co by se dalo dělat proti tomu, aby práva nebyla porušována, ...

Pomůcky:

Kartičky s právy dítěte

- právo na soukromí
- právo na volný čas a hru
- právo na lékařské ošetření
- právo na vzdělání
- právo na ochranu před výkonem nepřiměřené práce
- právo na ochranu před fyzickým a psychickým násilím

PRÁVO NA SOUKROMÍ

PRÁVO NA VZDĚLÁNÍ

B. Práva dítěte včleněná do jiného typu učiva

SOCIÁLNĚ OSOBNOSTNÍ VÝCHOVA

Na úvod své seminární práce bych zde uvedla tři práva, která jsem si vybrala a pokusila bych se naznačit, jak bych s nimi pracovala. První z nich bych ráda popsala podrobněji.

Právo	Odpovědnost + ochrana	Výuková strategie	Konkrétní činnosti	Poznámky
<p>Každý je svobodný a s každým se má stejně zacházet + Všichni jsme si rovni bez ohledu na rozdíly v barvě pleti, pohlaví, náboženství či jazyka + Každý má právo říkat, co si myslí, podávat i dostávat informace.</p> <p>(Uvádím zde všechna 3 práva najednou v rámci jednoho, neboť se domnívám, že spolu velmi těsně souvisí a vzájemně se doplňují)</p>	<p>Jsme svobodnými občany. Máme právo se svobodně rozhodovat, navštěvovat různá místa... Ale je též velmi důležité si uvědomit, že jsme odpovědní za své chování a jednání. Musíme být připraveni nést následky za své činy. Též bychom se měli učit neomezovat druhé lidi v jejich svobodě, projevu, názorech. Spíše bychom se měli snažit o pochopení a respekt.</p>	<p>V každé činnosti bych chtěla děti vést ke svobodnému projevu (samozřejmě v mezích normy). Bylo by dobré navozovat situace, kdy by se děti měly rozhodnout samy za sebe, zařazovat skupinovou práci, ve které by se měly dohodnout, ale zároveň se nebát říci svůj názor, projevit nesouhlas, prostě být samy sebou. Měli bychom se bavit o jejich pocitech, jak by se cítily, kdyby je druzí ani nevyslechli, nebrali je na zřetel. A tak bychom se měli vyvarovat situací, kdy bychom tak jednali s druhými my.</p>	<p>Scénky (navodit různé situace, ze kterých by bylo patrné, jak je možné se zachovat)</p> <p>Obrázky s „bublinami“ (doplňování textu dětmi)</p> <p>Malování společného obrázku ku spokojenosti všech (aktivita, kterou jsme i vyzkoušeli na semináři a která se mi jevila jako velmi prospěšná)</p> <p>Divadlo s maňásky (pozn. dole)</p> <p>Po každé aktivitě by hlavně neměl chybět slovní rozběr, diskuze s dětmi. Jejich pocity by neměly zůstat uvnitř nich, nevyřčené.</p>	<p>Důležité: - přátelská atmosféra ve třídě - snažit se maximálně podporovat názor každého</p>

Pozn: Výroba maňásků (různé barvy = rasy) by byla náplní předchozí hodiny pracovní výchovy.

Ráda bych zde ještě podrobněji rozvedla zmíněné činnosti, zkusila více nastínit vyučovací hodinu.

Úplně na začátek hodiny bych chtěla začít písničkou. Já bych ji ale nevybrala, nechala bych na dětech, aby se pokusily domluvit. Nejprve by se měly domluvit v rámci oddělení (řada u okna, dveří, uprostřed). Domnívám se totiž, že jednodušší je domluvit se zpočátku v menším počtu. Potom by oddělení přednesla své návrhy. Dále bych nechala na dětech, jak se domluví, pokud by to nepřešlo v hádku.

Poté, co bychom si zazpívali, bych je ráda seznámila s daným právem (o svobodě názoru, rovnosti) a vysvětlila jim tak, co jsem předešlým úkolem sledovala. Vyzvala bych je k tomu, aby se zamyslely chvíli nad tím, jak u nich probíhala domluva, jak se přitom cítily a chovaly.

Následovně bychom si sedli do kroužku a pokusili se hovořit o svých dojmech. Viděla bych, jak by se situace vyvíjela, přiznám se, že nevím, jak by děti reagovaly, zda to není moc obtížné.

V další části hodiny bych ráda dětem předložila konkrétní situace, o kterých bychom potom hovořili.

Př. Do restaurace přišla skupina mladých lidí. Čtyři z nich byli Češi, dva mladíci byli romského původu a tři další byli Vietnamci. Posadili se k rohovému stolu a čekali na obsluhu. Zanedlouho se objevil číšník a zamířil k jejich stolu.

A nyní zde uvádím jeho možné reakce:

- A) Jakmile si povšiml, že u stolu sedí Romové a Vietnamci, otočil se a zamířil na druhý konec restaurace.
- B) Když přišel k jejich stolu, hodil jim na stůl jídelní lístek a se znechuceným pohledem se vzdálil.
- C) Přišel ke stolu, pěkně pozdravil, nabídl jim jídelní lístky a počkal, až si vyberou.
- D) Se slovy „Co tady dělají ty Cikáni? Ty obsluhovat nebudu, ať si jdou jinam!“ šel k dalšímu stolu.

Otázky pro děti: (nejspíše práce ve skupinách)

Jak byste hodnotili číšnickovy výroky?

Proč myslíte, že takto reagoval? (předsudky, špatná zkušenost, zakořeněná nenávisť)

Jak myslíte, že se cítili Romové, když uslyšeli takový výrok?

Jak se cítili jejich přátelé?

Jak bychom se cítili v takové situaci my, kdyby nám bylo dáno jasně najevo, že nejsme vítáni?

Zažil/a jsi někdy takovou situaci?

Myslím, že podobných situací by se dalo vymyslet několik.

Činnost, kterou bych též ráda do hodiny zařadila, jsem si sama vyzkoušela. Moc se mi líbila, proto bych ji ráda použila.

Jedná se o malování obrázku (jak jsme se o to pokoušeli na semináři), který by měl být výsledkem společné práce celé skupiny. Podmínkou by však bylo, aby se líbil všem. Aby každý jeden člen skupiny byl s výsledným obrázkem ztotožněn.

ZAVĚR:

Proč to vše?

Proto, abychom si uvědomili, že i když máme jinou barvu vlasů, jinou barvu pleti, mluvíme odlišným dialektem či pocházíme z různých poměrů, přesto všichni máme stejná práva na svobodu pohybu i projevu. Máme všichni právo mít svůj vlastní názor, možnost projevit se veřejně, vyznávat odlišná náboženství atd. A už ve škole se tomu učíme. Abychom uměli bránit a respektovat své přátele, nesvazovat je svými názory a představami, zkrátka nedělat z nich lidi, kterými nejsou, jen pro to, aby se líbili nám.

VŠICHNI MÁME STEJNÉ PRÁVO NA ŠTASTNÝ ŽIVOT!

A nyní bych ráda nastínila ještě 2 další práva, která jsem si vybrala.

Právo	Odpovědnost a ochrana	Výuková strategie	Konkrétní činnosti	Poznámky
Nikdo nemá právo jiného mučit nebo s ním krutě zacházet	Opět bych vycházela z myšlenky, že jsme si všichni rovni v našich právech, že nemáme právo druhé trápit, povyšovat se nad ně Taktéž se říká: „Co nechceš, aby druzí činili tobě, nečiň ty jim“ Měla bych děti vést k vzájemné úctě, snažit se všechny spory řešit hned a na rovinu, aby se případná nespravedlnost a křivda v dětech nehromadila. Co se týče zodpovědnosti, měly by vědět, že když mají	Zaměřím se hlavně na dobré vztahy ve třídě. Mým velkým úkolem je všimnout si dění okolo sebe. Hlavně si učitel musí dát pozor, aby nepřehlížel a nepřehlížel tzv. „maličkosti“ a neříkal si, že to přece nic není. Pro mě je snad nejdůležitější spravedlnost, i když je to mnohdy velmi těžké.	Nejlepší by asi bylo nějakou konkrétní situaci si vymyslet a zahrát si ji naživo. Mohli bychom se pokusit o pojmovou mapu (zapsat pocity agresora a oběti)	

	<p>odvahu druhým ubližovat a chovat se špatně, měly být připraveny nést následky.</p> <p>Je dobré si uvědomit, že tím, že druhým ubližují, ubližují i sami sobě.</p> <p>Přicházejí o lidi, kteří je mají rádi a , i když si třeba svým chováním získávají respekt, není to ten pravý.</p> <p>Je to hlavně strach, který vzbuzují v druhých, a to není nic chvályhodného, co by si žádalo upřímný obdiv.</p>			
Děti mají právo si hrát	<p>Ráda bych dětem zdůraznila, že hra a odpočinek k jejich životu bezpodmínečně patří. Měly by se vydovádet a rozvíjet své zájmy.</p> <p>Taktéž je ale dobré vědět, že všechno má svůj čas – tzn. že čas na plnění povinností a čas na odpočinek by měl být v určité rovnováze.</p>	<p>Hlavně pro menší děti je vhodné zařadit do výuky nenáročné hry, které mohou být jak příjemným odreagováním mezi jednotlivými činnostmi vyžadujícími soustředění, tak přímou součástí výuky (didaktické hry)</p>	<p>Soutěže (nestresové)</p> <p>Hry jako součást TV</p> <p>Celoroční hra, kde plnění jednotlivých úkolů je součástí výukových předmětů</p> <p>„Vyblbovací hry“ (myslím tím třeba prosté tanečky, vtipné rozcvičky atd.)</p>	

B. Práva dítěte včleněná do jiného typu učiva

MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA

PRAVO NA ROVNOST BEZ OHLEDU NA ODLIŠNOSTI V JAZYCE, NÁBOŽENSTVÍ, KULTUŘE

ÚDA: IV, V.

- pochopit, že odlišnosti, které nás charakterizují jako příslušníky různých národů, nejsou pro nás překážkou přátelství, spolupráce.

SAH: strukturované drama inspirované osobami z knihy "letí jako já!"

TODY: expozice - improvizace
- práce s kopírem a knihy (knihou)

vnitřní hlasy
národná škola
brainstorming
diskuse
reflexe

PRŮPŘKY: lístečky s instrukcemi a jmény

balicí papír

fix

knihy "letí jako já"

KLÁSTNÍ POSTUP:

1) Utvoříme 3 sk., každá představí dítě, v němž se dozeví z knihy.
- jméno, kde a jak bydlí, kam chodí rodičů, co se u nich často vaří,

něco o škole

2) Rodina se rozhodla, že se bude stěhovat ^{do ČR.} Každé dítě dostane jméno jednoho dítěte, v němž byl kvod (možno napojit i jiné rodinné přísl.).

Podíváme se do atlasu. Tak zjistíme, kdo se stěhuje jak daleko.

3) Po krátkém čase na rozmyslelou každý jednou větou řekne, co si myslí v roli, kterou mu učil lističek.

Práce v čase - utvoříme 3 sk. Každá představuje spolužáky

na školní škole, mezi něž přišel někdo nový. Učitel čte dotaz každou sk., a na pak volí odpověď ano x ne a stvárni

na národní škole. Následuje odůvodnění.

- př.: Daisuke; "Můžu si prohlédnout tvoji knihu o dinosaurech?"
 Muhammad; "Mohli bychom si po škole zahrát fotbal nebo i nějaké jiné hry. Přijdeš?"
 Bogna; "Ráda bych poznala nějakou přehodu, šel (šla) bys se mnou dnes odpoledne na procházku?"

← ANO, PROČ. → NE, PROČ.

- 4) Brainstorming - píšeme na bal. papír co máme společného a v čem se lišíme se svou s dětmi, jejichž příběhy jsme prožili

SPOLEČNÉ VL.

chodíme do školy
 máme rodiče
 podobně učíme
 chceme něco být
 oblíbené jídlo
 (každý máme nějaké)
 hrájeme fotbal
 čteme knihy

ODLIŠNÉ VL.

mluvíme jiným jazykem
 máme odlišnou barvu pleti
 pocházíme z jiných zemí (států)

↓ DISKUSE

Brání nám tyto odlišnosti v tom, abychom si spolu hráli?
 Přechovali se do jiného státu? Umíme jíst v cizí zemi
 "naše" jídla? Chodit na poštu, do obchodu, do školy?

- 5) Reflexe - v hlediška DV; co bylo pro mě přijímání, v jaké roli jsem se u něj našel. Co bylo těžké a které úkol

Daisuke

DAISUKEMU TAŠITOVÍ JE DESET LET a žije u města Ogawa v Japonsku. Jeho rodiče se zabývají ekologickým zemědělstvím. Pěstují plodiny a chovají zvířata tak, aby neškodili životnímu prostředí. Například vůbec

nepoužívají chemické hnojivo ani pesticidy (hubicí prostředky proti škůdcům). Dokonce si sami vyrábějí elektřinu, a to tak, že generátor pohánějí plynem ze zvířecího trusu – ten se nazývá biogas.

ko Tokia
hlavního
aisuke tam
Rád
ích domech

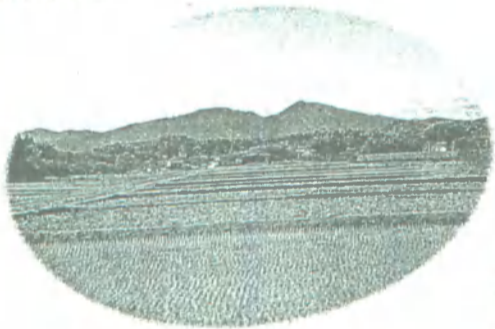
v otec
Rjuiči

Maminku oslovuje
Daisuke *otōsan*
a tatínka *okāsan*.

POSCHOĐOVÉ PALANDY A MATRACE
Jako většina domů v Japonsku je i Daisukeův dům ze dřeva. V ložnici spí s bráškou Šotou a sestrou, Akane. Daisuke a Šota spí na poschoďové palandě a Akane na podlaze na tradiční japonské matraci, zvané *futon*. Daisuke by si také přál spát na matraci, jenže na zemi už není místo.

RŮZNÉ DRUHY ZELENINY

V okolí Daisukeova statku je hodně obdělávané půdy. Rodina pěstuje několik druhů zeleniny, například zelí, ředkvičky a druh cibule, kterému se říká japonská. Na poli, o něž se dělí se čtyřmi dalšími rodinami, pěstují rýži. To je v Japonsku nejrozšířenější plodina.

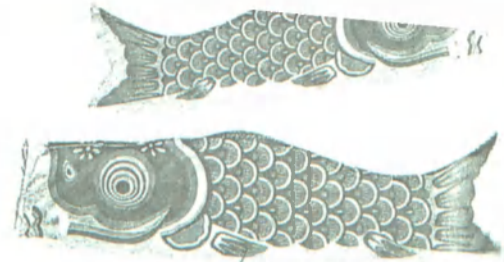
MORE DRŮBEŽE

Daisukeova rodina chová kolem 500 slepic. Denně sbírají vejce na prodej. Také chovají deset vepřů a dvě ovce. Prasata mají kvůli vepřovému masu a ovce

„Máme tři psy.
Tohohle mám
nejradši. Jmenuje se
Muku-Muku, což
znamená Chlupáč.“

Každoročně na den dětí
zavěšují japonské
rodiny s malými
kluky přel
domem draka
ve tvaru
kapra.

„Akane
je sedm
let.
Pokaždě
když ráno
odchází,
nechávi
v ložnici
nepořádek
a já po ní
musím

Daisukeovu malému
bratru čtyři roky.
RODINA
společně na
zvířata a o úrodu.
Daisuke jí pomáhá
Každý den rozdělává
nádobí.

Každé ráno, než jde
Daisuke do školy,
sbírá v kurníku
vejce.

**C. Zpracování práv dítěte s využitím
výtvarného znázornění**

VYUČOVACÍ JEDNOTKA, 4. třída

Téma:

Formulace pro děti: Nezáleží na tom, zda jsi velký nebo malý, černý nebo bílý. Všichni máme svá práva a jsme stejně důležití.

Formulace znění Úmluva o právech dítěte: 1. Státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy, se zavazují respektovat a zabezpečit práva stanovená touto úmluvou každému dítěti nacházejícímu se pod jurisdikcí bez jakékoliv diskriminace podle rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnostního, etnického nebo sociálního původu, majetku, tělesné nebo duševní nezpůsobilosti, rodu a jiného postavení dítěte nebo jeho rodičů nebo zákonných zástupců.

2. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, učiní všechna potřebná opatření k tomu, aby dítě bylo chráněno před všemi formami diskriminace nebo trestání, které vyplývají z postavení, činnosti, vyjádřených názorů nebo přesvědčení jeho rodičů, zákonných zástupců anebo členů rodiny (viz. čl. 2).

Plán hodiny:

1. Rozdání obrázku dětem. Děti si chvíli prohlíží, poté učitel rozvine diskusi o tom, jaké pocity děti mají, když se na obrázek dívají.
2. Žáci si společně pojmenují všechny děti na obrázku, aby k nim získali bližší vztah.
3. Dále probíhá debata o tom, jak se asi cítí každé dítě, zda by chtěly být v kůži odmítnutých dětí. Z jakého důvodu se k některým dětem ostatní chovají špatně? Je to oprávněný důvod?
 - výskyt pojmu DISKRIMINACE/utlačování kvůli odlišnosti
 - PŘEDSUDEK neboli přiřazování vlastností lidem dopředu, aniž bychom je znali
 - RASISMUS neboli názor tvrdící, že někteří lidé jsou méněcenní z důvodu příslušnosti k určité raseDiskuse by měla vést k závěru, že všichni lidé jsou si rovni, mají stejná práva, proto nesmí docházet k diskriminaci kvůli jakýmkoli odlišnostem. Všichni lidé jsou důležití a mají svůj význam.
4. Žáci překreslí obrázek tak, aby každé dítě bylo šťastné, aby žádné z nich nebylo diskriminováno, odstrkováno, aby mu nebylo upíráno právo na cokoli. Zkrátka, aby nebylo porušeno právo žádného dítěte.
5. Prohlídka obrázků + komentáře učitele a dětí.

PRAVO NA ZDRAVOTNÍ OŠETŘENÍ A ZDRAVOU VÝŽIVU.

1. UČEBNÍ AKTIVITA :

- 1) Učitel seznámí děti s právem na zdravotnické služby. Seznámení bude probíhat formou diskuze:
 - Co děti dělají, když je něco bolí?
 - Kam se v případě potřeby obrazejí na pomoc?
 - Jak nám lékaři pomáhají?
 - Jak probíhá návštěva lékaře?
 - Doprovázejí nás rodiče?
- 2) Jaké znáte druhy lékařů?
- 3) Učitel nakreslí na tabuli několik dveří, na nichž budou cedule s názvy různých lékařů. Například :

4) Učitel bude mít připraveny kartičky, na nichž budou nakresleny postavičky s různými zdravotními problémy (lehkými).

Děti budou rozděleny do skupinek. Každá skupinka dostane přibližně 3-4 obrázky, a jejím úkolem bude přiřadit kartičky do správných dveří.

Kartičky budou děti na tabuli lepit pomocí modré speciální hmoty. Své řešení zdůvodní.

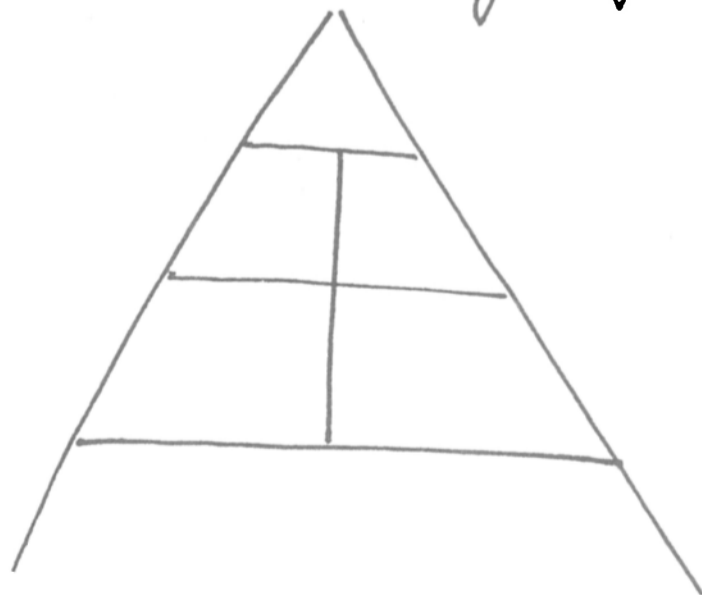
5) Alternativou je činnost dětí, kdy ony samy budou kreslit obrázek postavíček se zdravotními problémy a ty následně přiřazovat. (Možné zadat jako domácí úkol).

Aktivita je vhodná i pro velmi malé děti
(1., 2. třída ZŠ)

2. UČEBNÍ AKTIVITA

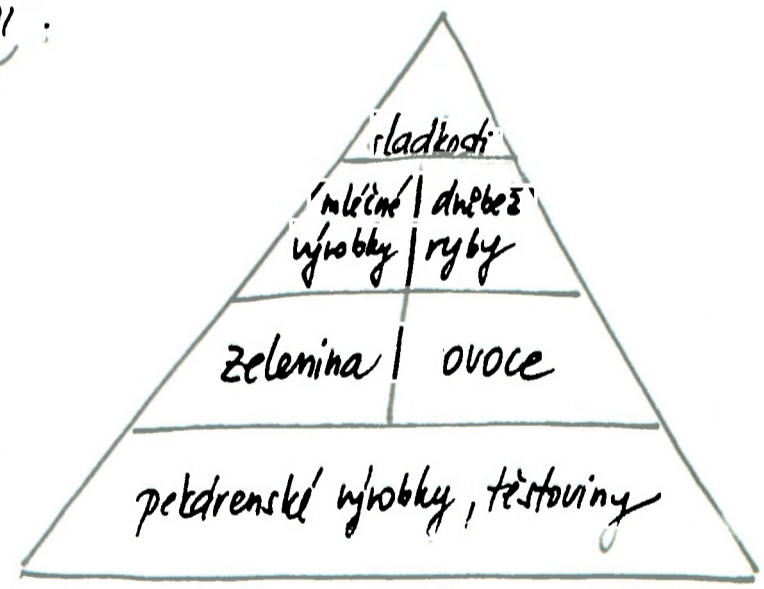
"Pyramida zdravé výživy"

1) Na tabuli nakreslím velkou trojúhelník:

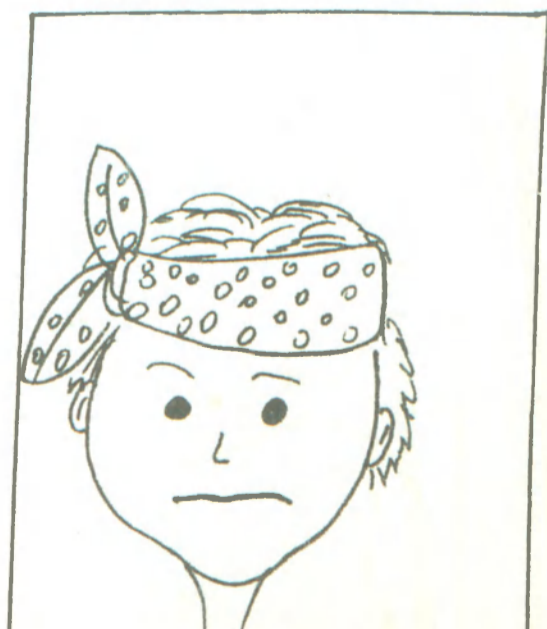
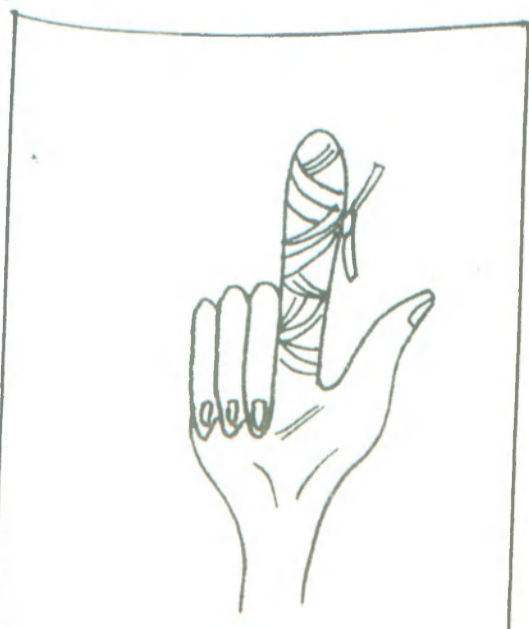

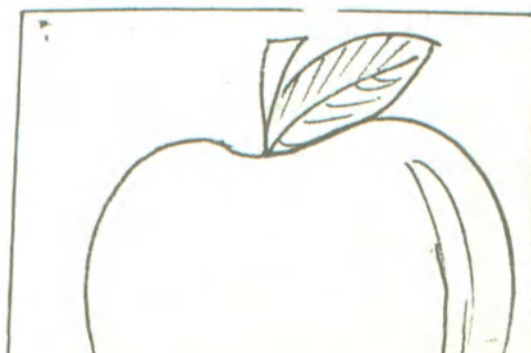
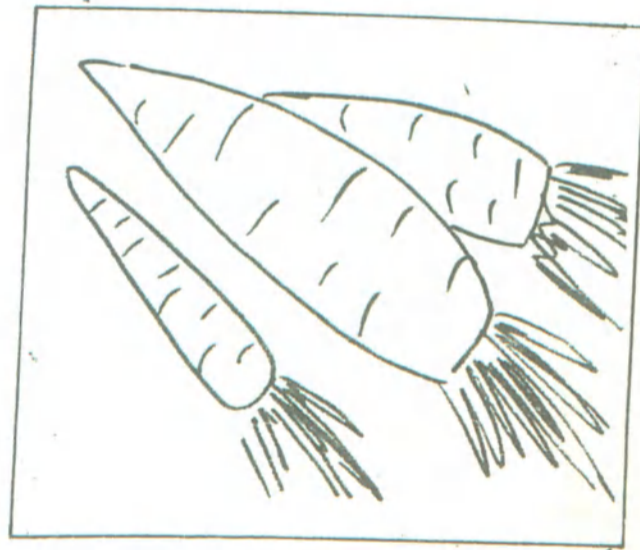
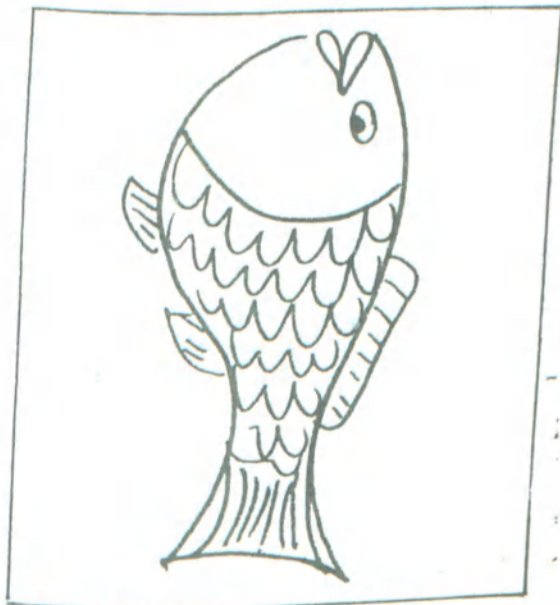
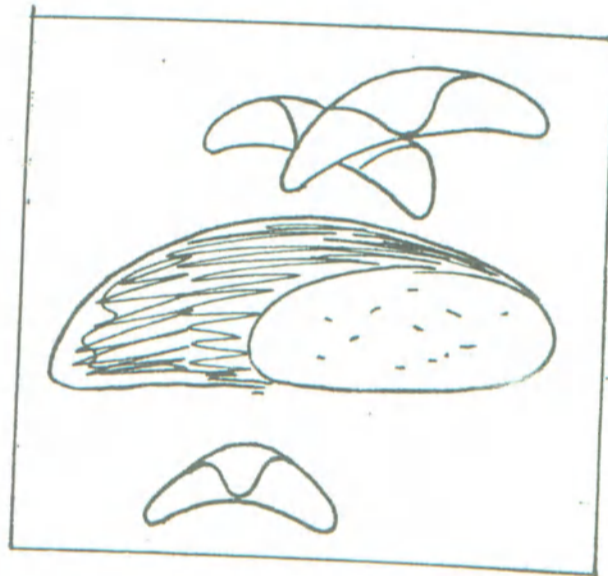
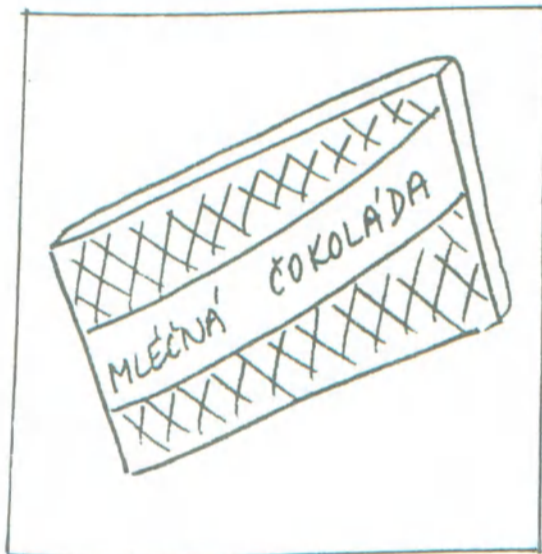
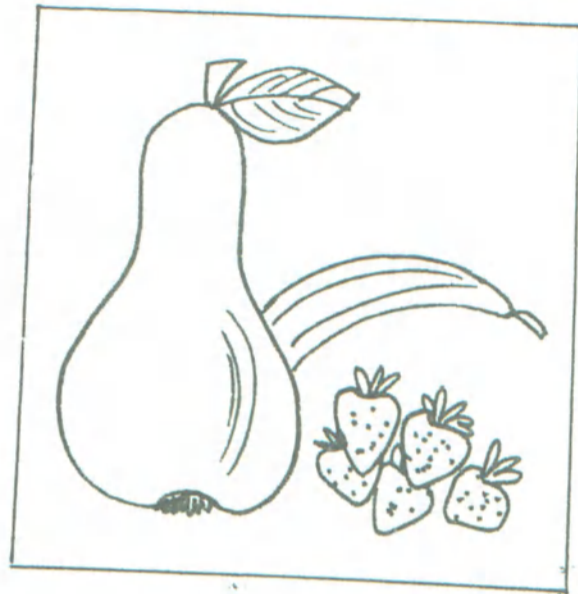
- 2) Vytvořím kartičku, na níž budou nakresleny různé potraviny od zdravých po nezářavé. Ukolom dětí bude přikládat správně obrázku do jednotlivých políček pyramidy a vytvořit tak "Pyramidu zdravé výživy".
- 3) Volná diskuze s dětmi na téma "zdravá výživa".
- Jak by měla vypadat zdravá a vydatná snídaně?
 - Jaké druhy potravin jsou zdravé?
 - Jaké jsou nejboghatší potraviny na vitamíny?
 - Proč jíst zdravě?
 - Proč se nevyhýbat žádným potravinám a další...

řešení:

Martina Bnochová

SEMINÁRNÍ PRÁCE - TENDULA STANĀKOVÁ - 14.25 4. roč.

předmět: PRÁVA DĚTE

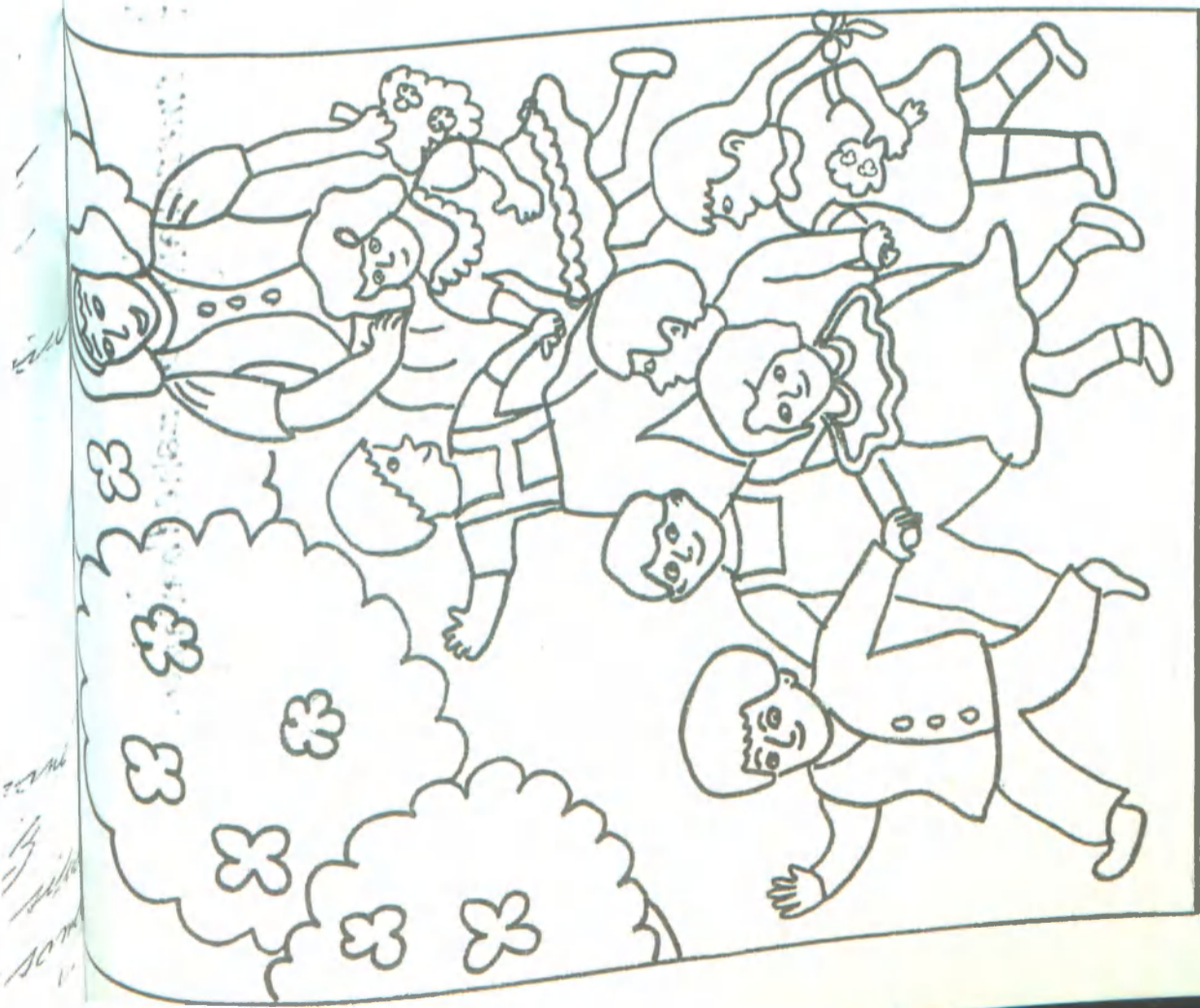
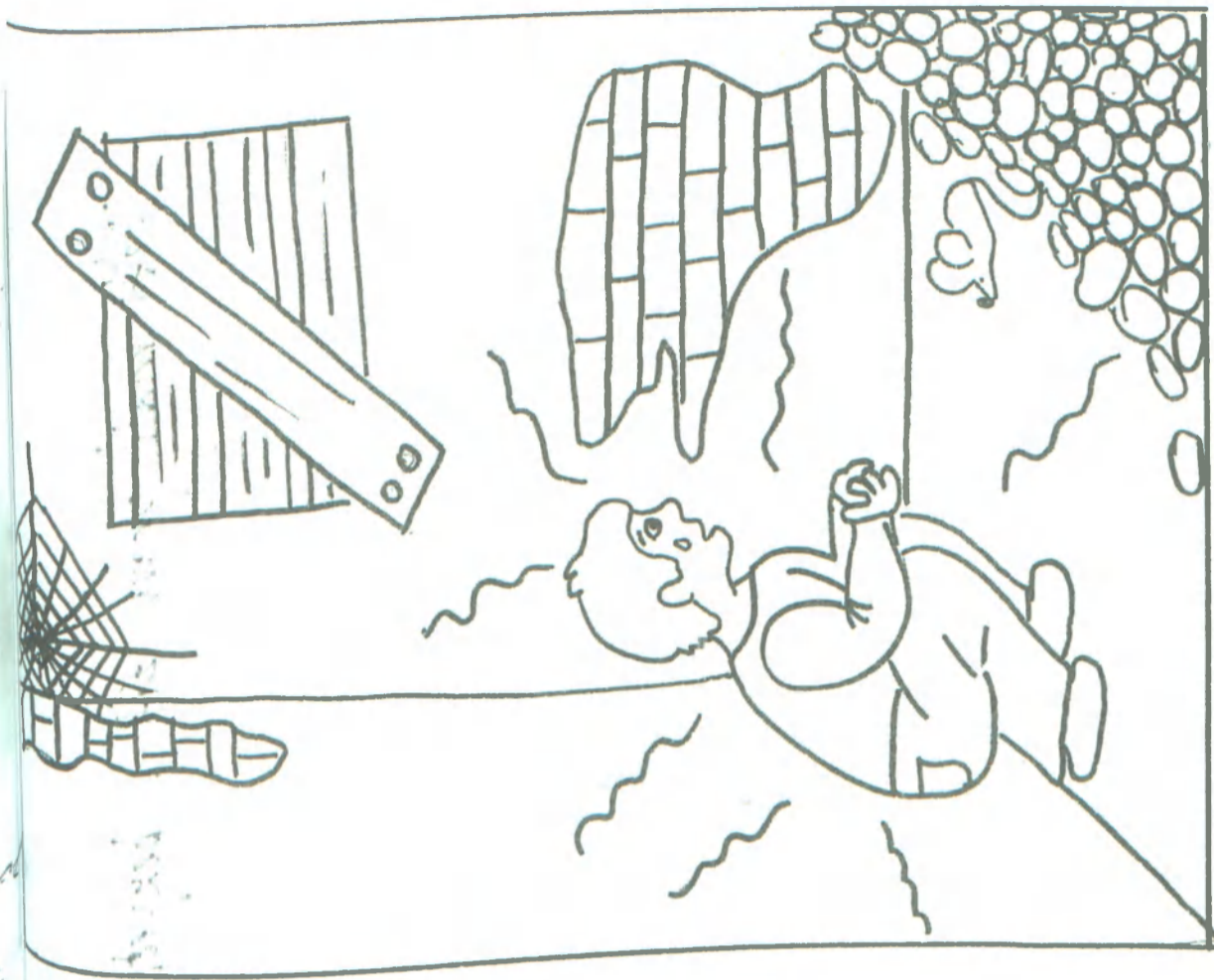
- Ve své práci jsem se zaměřila na
SHRNUTÍ PRÁV Z ÚHLUVY O PRÁVECH DĚTE,
k čemu jedenácti bodům jsem vytvořila
soubor obrázků, na jejichž levé straně
je situace, jak se vyvíjí, když je právo
dodržováno, a na pravé straně, jak se
vyvíjí, když není dodržováno.
Z obou stran papíru je napsáno správné
znění práva.
- Děti mají právo být se členy své rodiny nebo s těmi,
kteří se o ně chtějí starat.
 - Děti mají právo mít dostatek jídla a nezbytné
vody.
 - Děti mají právo na přiměřenou křesťanskou úroveň.
 - Děti mají právo na zdravotní péči.
 - Zdravotní postižení děti mají právo na zvláštní
věci a vyprk.
 - Děti mají právo si hrát.
 - Děti mají právo na bezplatné vzdělání.
 - Děti mají právo být s bezpečím, nikdy aniž by
nebyly porušovány.
 - Děti nemají být používány pro žádnou práci ani
sílou nebo vojáci.
 - Dětem musí být umožněno mluvit hodným
způsobem, praktikovat své náboženské a kulturní
právo.
 - Děti mají právo vyjadřovat své vlastní názory
a sdílet se s ostatními ve společném
vyjadřování postojů.

POUŽITÍ:

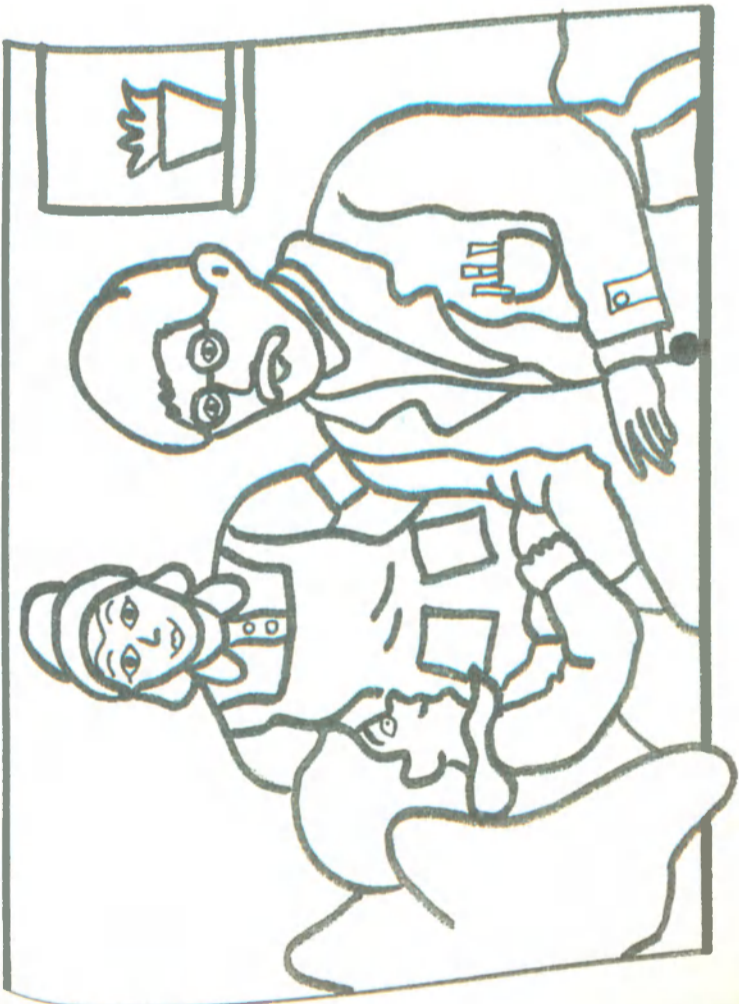
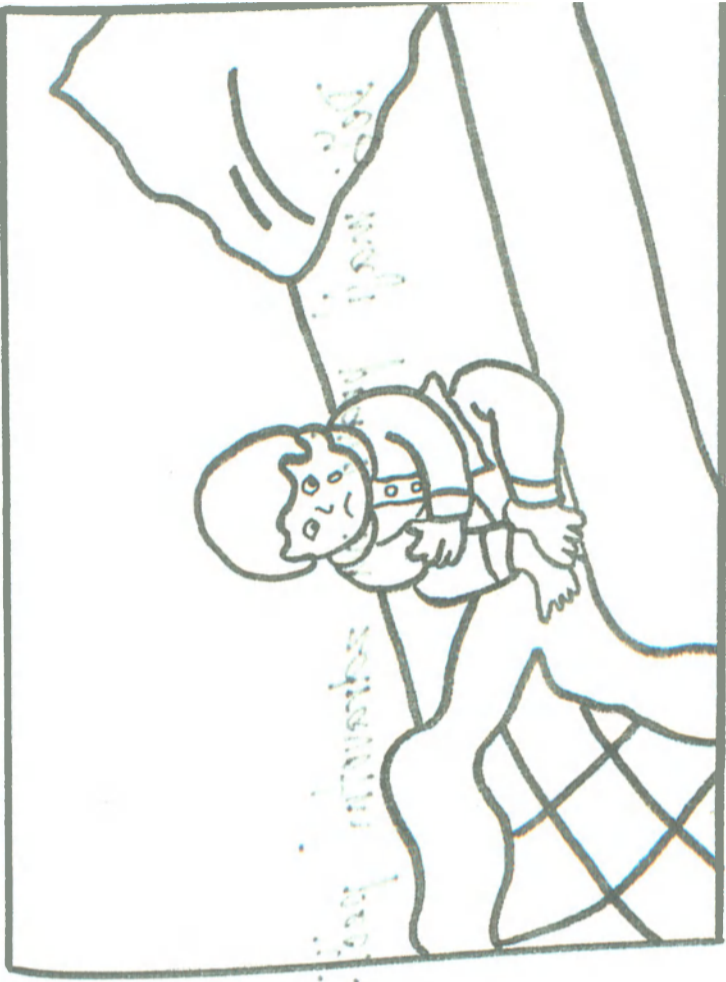
Abstrakty lze vymalovat - mohou být skvělé jako materiál pro děti v 1.5, 1.5. třídě 23, některé abstrakty bych doporučovala kreslit na kopírce. (přemýšlela by, kde je možnost a neč.)

- Po kreslení abstrakcí, může začít fungovat jako MINI PEXESO (když se jde přesvědčit, když dítě najde správnou dvojici abstrakcí, máčí si ji v obě)
- Různé epizody dotledání abstrakcí. První částí dítě do ruky musí být pojmenováno a diskutováno (ne třídě) a znovu opakováno.
- Děti mohou být sama vybrat a malovat svůj, nebo domalovat druhé abstrakce.
- Toto shrnutí práce zahrnuje ještě několik podrobností. Nic je může vyvolat na papír a děti je mohou k abstrakcím přikládat.
- Situace na abstrakcích se dají také natvářet a hodnověrně dramatické vyprávění formou příběhu, kresby abstrakcí. (Děti dostanou do skupiny abstrakty, pak vstoupím kobraji situace v určité historii a jít pro se se jmení)

POZNÁMKA: Postavy a prostředí na abstrakcích je malováno podle pravidel abstrakcí ALBERTA LAPORTE a Emily TOMANEC SE RÁD NA SVĚTĚ. DO KONTEXTU ROKU - PRAV - jsem si abstrakty však dostala

Deti majú právo žiť v bezpečí, byť omezovaní a zanedbávaní.

Deš' maji' pravo na zdravotni' peči.

D. Zpracování práv dítěte s podporou
autorských pracovních listů

Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy

Poznávání práv dítěte s dětmi 4. ročníku ZŠ :

vybrané články ze Zjednodušené verze Úmluvy o právech dítěte

Článek 1 : Definice dítěte

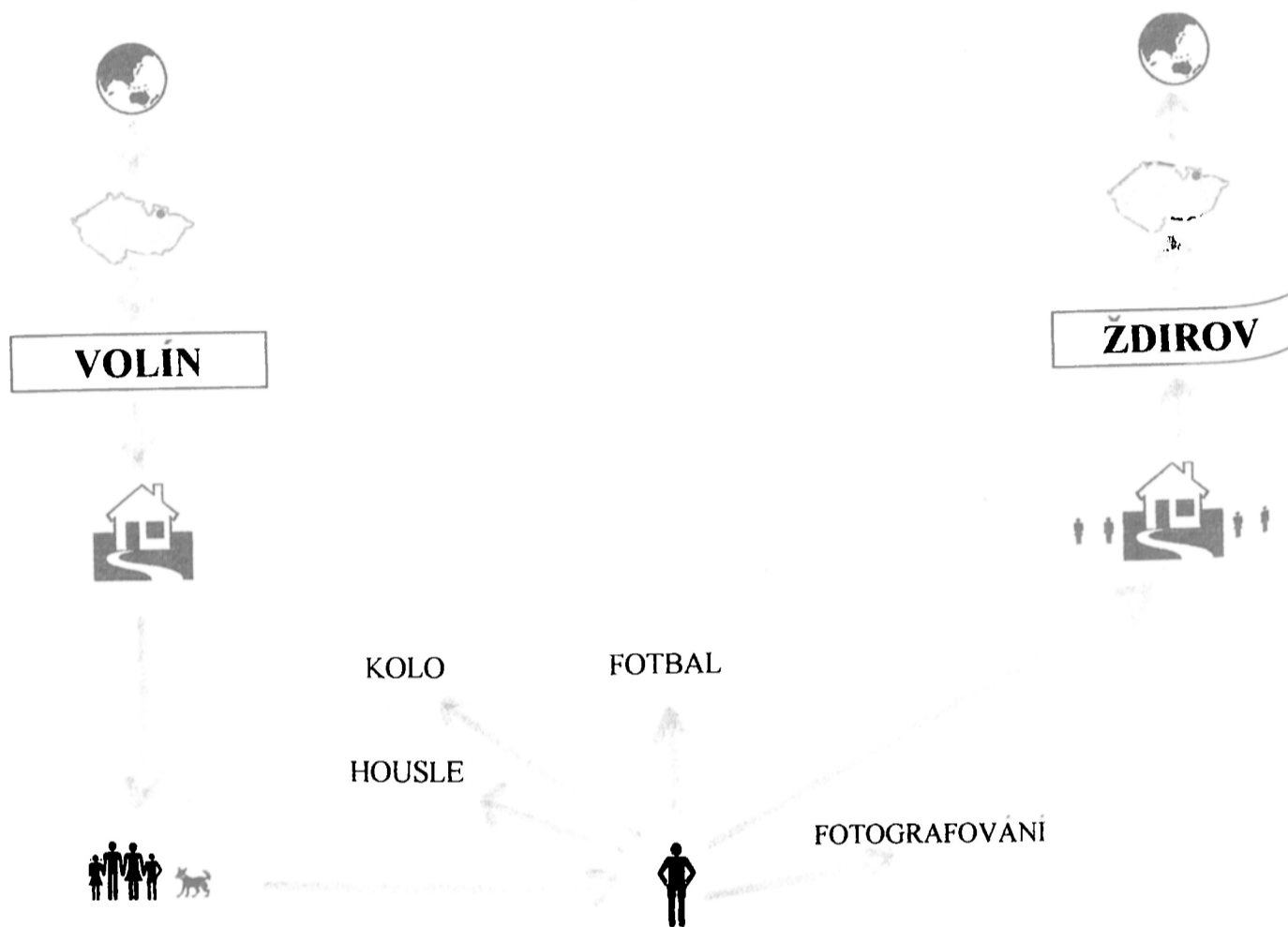
Článek 7 : Jméno a státní příslušnost

Článek 12 : Vyjádření názoru

Článek 15 : Svoboda a sdružování

Petra Koktanová
1. st. ZŠ (HV)
4. ročník

KDE JSEM JÁ ?

Ahoj děti, jmenuji se Karlík a je mi 10 let. Vidíte, co jsem vytvořil ? Pokusil jsem se nakreslit a napsat, odkud pocházím a kam patřím. Vím, že žiji na Zemi, což je ohromná planeta. A někde tam je stát, který se nazývá Česká republika. A uvnitř této země je město, kde bydlím se svou rodinou. Maminkou Janou, tatínkem Zdeňkem, mladší sestrou Aničkou, starším bratrem Jirkou a pejskem Žolíkem. A do této velké rodiny patřím i já, Karlík. Spolu s Jirkou chodíme hrát fotbal a s Aničkou pak navštěvujeme každý týden hudební školu. Já se učím hrát na housle a Anička na klavír. Také rád jezdím na kole a jednou do týdne chodím do kroužku fotografování, kde fotíme spoustu zajímavých věcí. Tam chodím i se svým kamarádem Lubošem, který je i mým spolužákem ve třídě. Do školy ale musíme dojíždět do Ždírova. Je to malé město, ale patří také do České republiky, která je spolu s ostatními státy, jak už jsem říkal, součástí planety Země.

A odkud jsi ty ? Pokus se nakreslit a napsat odkud pocházíš, co děláš rád ve volné chvíli a které kroužky navštěvuješ. Dokážeš to znázornit podobným způsobem jako já?

Co si myslíš o svém jméně ? Jsi s ním spokojený (á)? Viš, proč ti rodiče vybrali zrovna takové jméno ? Kdybys mohl (a) ke svému jménu nebo příjmení něco přidat, jaké jméno by to bylo ?

📖 Karlíkovo ponaučení :

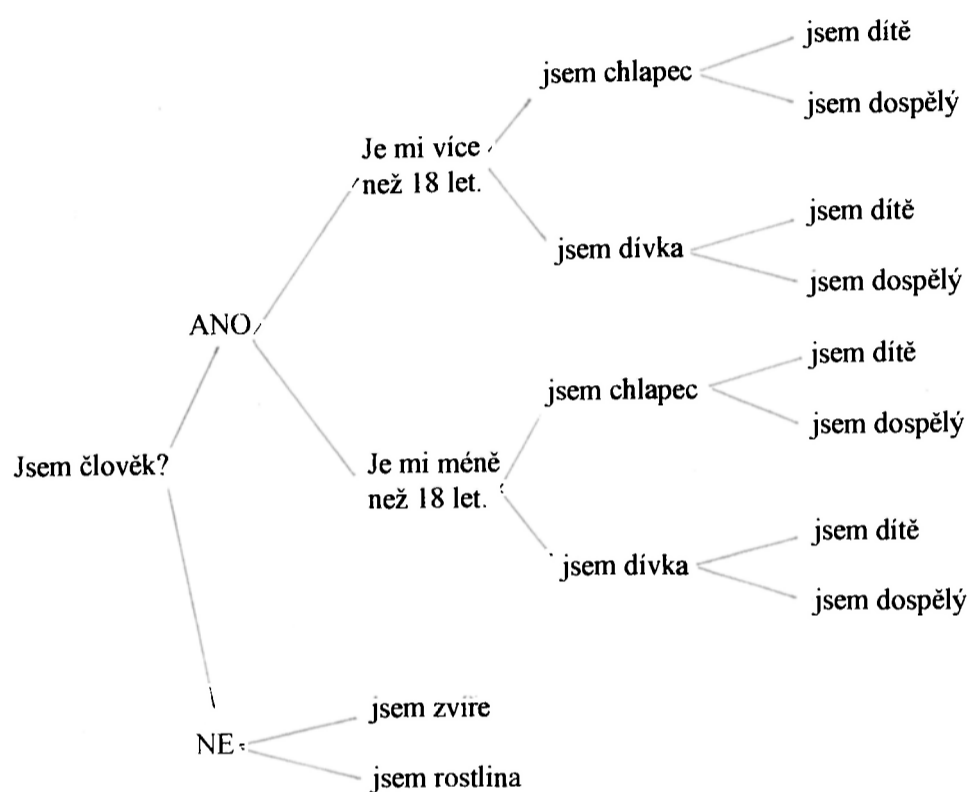
Viš, že máš od narození právo na jméno, na státní příslušnost, právo znát své rodiče, žít s nimi v rodině a být jimi vychováván (a)? Máš také právo být se svými kamarádády.

? Karlíkovo zamyšlení :

Jak by asi na tebe volali spolužáci, kdybys neměl své jméno? Jak bys vysvětlil cizinci, odkud pocházíš, kdyby se náš stát nijak nejmenoval a ani město, ze kterého pocházíš by nemělo název ? Myslíš si, že existují děti, které neznají své rodiče ? Kdo je to kamarád?

KDO JSEM JÁ ?

Zakroužkuj odpovědi se kterými souhlasíš.

Pokus se na základě toho co jsi zakroužkoval (a) napsat, kdo je to dítě.

Na kterém z těchto obrázků je dítě?

Doplň :

Na obrázku č... je Není to dítě, protože

Na obrázku č... je Není to dítě, protože

Na obrázku č... je Není to dítě, protože

Karlíkovo ponaučení:

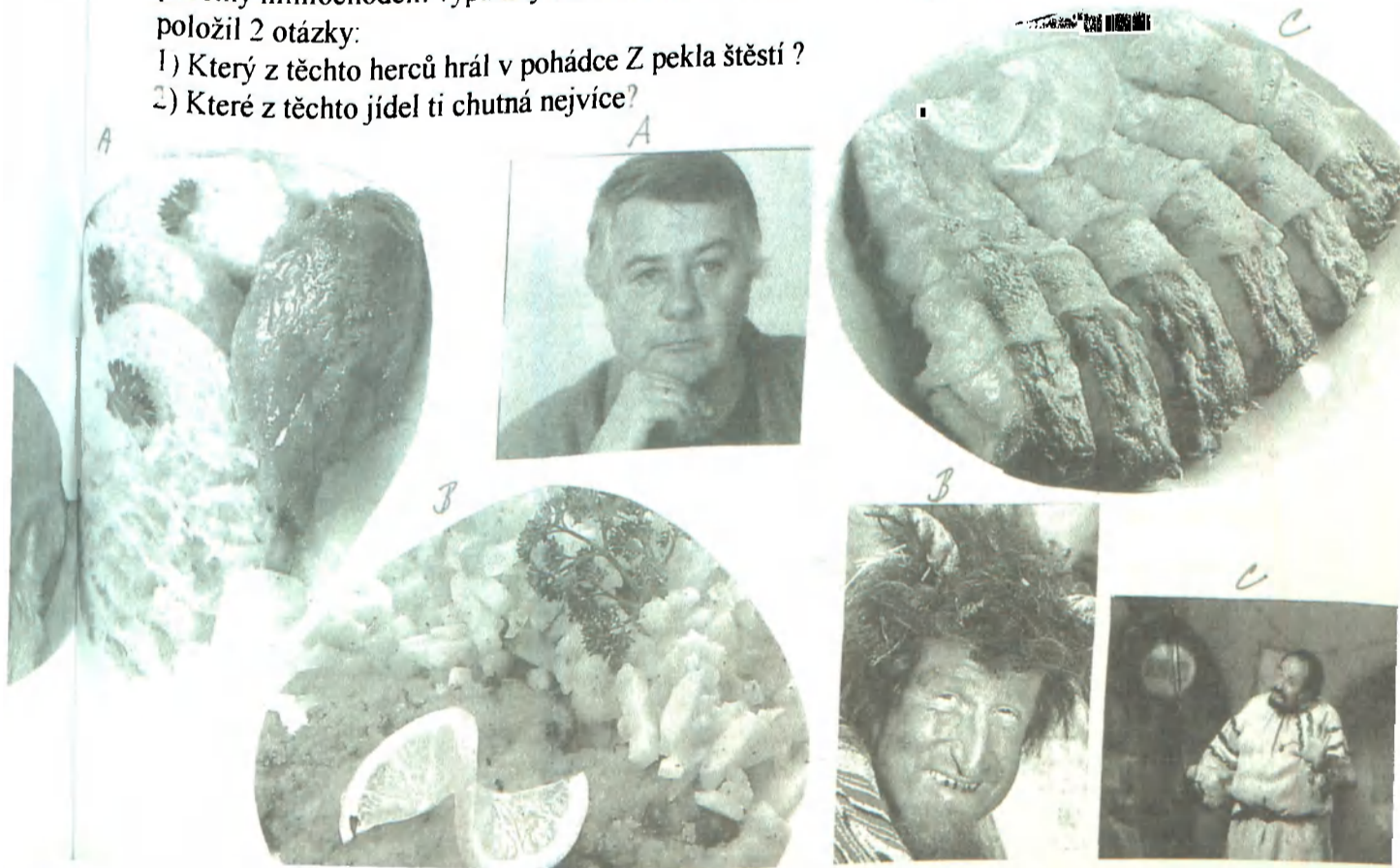
Dítě je každá lidská bytost (tedy chlapec i dívka) mladší 18 let.

? Karlíkovo zamýšlení :

Domníváš se, že máš jako dítě oproti dospělému člověku nějaké výhody? Myslíš si, že by ses mohl stát dospělým před 18. rokem svého věku? Pokus se to zjistit.

3) Z úvodního vyprávění jste poznali, že mám spoustu koníčků. Mým největším je však fotografování. Jednou přinesl Luboš do klubu 3 fotografie herců a 3 fotografie jídel. Ty pokrmy mimochodem vypadaly tak chutně, až se mi na ně začaly sbíhat sliny. Luboš nám položil 2 otázky:

- 1) Který z těchto herců hrál v pohádce Z pekla štěstí ?
- 2) Které z těchto jídel ti chutná nejvíce?

Můj názor byl, že v pohádce hrál herec B a nejradyji mám jídlo C. Pepík se na mě ale obořil, že to není pravda, a že v pohádce hrál herec A a nejlepší jídlo je B. Trochu jsem znejistěl, protože jsem věděl, že se Pepík mylí jen málokdy.

- 1) Dokázal bys rozhodnout, který z chlapců měl pravdu?
- 2) Můžeš na obě otázky najít správnou odpověď?
- 3) Bylo chování Pepíka správné?
- 4) Jak by ses zachoval ty?

Karlíkovo ponaučení:

Každý z nás má právo vyjádřit svůj názor a také právo na to, aby byl jeho názor brán v úvahu. Máš právo říkat, co si myslíš.

? Karlíkovo zamyšlení :

Jak poznáš, co je správné a co není? Dovedl bys vysvětlit rozdíl mezi pravdou, omylem, lží a názorem ?

A na závěr Karlíkův kvíz:

Zakroužkuj věty, se kterými souhlasíš. Tučně vyznačená písmena v zakroužkovaných větách ti prozradí tajenku.

- 1) Jsem občanem České republiky, ale nejsem členem naší třídy.
Jsem občanem České republiky i obyvatelem našeho města nebo vesnice.
- 2) Každý z nás má od narození právo na jméno.
Právo znát své rodiče má dítě až od 7 roku svého věku.
- 3) Dítě je každá lidská bytost mladší 18 let.
Dítě je každý živočich ve věku 18 let.
- 4) Každý z nás si může říci svůj názor, avšak nemusí být brán v úvahu.
Každý z nás má právo být se svými kamarády.
- 5) Tělocvik mě baví více než matematika.
Český jazyk mě baví více než výtvarná výchova.

Tajenka zní:

--	--	--	--	--	--

Závěrečné slovo k pracovním listům : Tento soubor několika pracovních listů má za úkol seznámit žáky 4. ročníku s některými právy dítěte. Pracovní listy ale nejsou určeny pro absolutní samostatnou práci žáků, ale vyžadují vedení učitele zvláště pak v bodech, kde jsou dětem položeny otázky. Učitel by měl se žáky otázku prodiskutovat a snažit se o navození mezitřídní diskuse. Jeho role by pak měla spočívat především v usměrňování debaty a v zábránění špatného si vysvětlení některých práv či informací, které s právy souvisejí.

PRÁVO: Každý musí respektovat práva druhých. společnost a veřejný majetek

ZODPOVĚDNOST: nikomu nebudu nadávat, ubližovat mu, ani ho nijak omezovat, nebudu porušovat práva druhých

OCHRANA: vím, že každý má svá práva a já je nesmím omezovat; já mám také svá práva a ty mi také nesmí nikdo omezovat či narušovat

VÝUKOVÁ STRATEGIE: samostatná činnost žáka, diskuse, (případně dramatizace)

KONKRÉTNÍ ČINNOST: zodpovězení otázky, výběr z nabídnutých odpovědí

POZNÁMKY: před zahájením diskuse nebo i následně po ní je možno situaci na hřišti se žáky zdramatizovat, nutno ve třídě vytvořit přátelskou, bezpečnou atmosféru, učitel stojí v pozadí

Cíl:

- žák umí simulovanou situaci popsat, pojmenovat ji a vyvodit právo – každý musí respektovat práva druhých
- žák dokáže řešit danou situaci, najít podle něj to správné řešení, to odůvodnit a následně o tom svém řešení diskutovat

Pomůcky: pracovní list, psací potřeba

Věk žáků: 6 – 13 let

Doba trvání: 10 min. vypracování prac. listu, diskuse (časově neomezená)

Postup:

- nejdříve je nutno zavést klimatický rozhovor => uvedení žáků do situace **vlastním** příběhem, i když smyšleným => „Představte si, co se mi, když jsem byla tak ve vašem věku, přihodilo. Hrala jsem si s panenkou na pískovišti, potom přišly starší holky a já musela z pískoviště pryč. Protože ony si teď chtěly na tom pískovišti hrát a já dál nesměla.“;
- návodné otázky: „Stalo se i vám někdy něco podobného?“, „Byli jste někdy svědky takové či podobné situace?“
- žákům je dán prostor pro přemýšlení
- odpovědi na tyto otázky si společně zodpoví po vypracování pracovních listů
- jednotlivým žákům je rozdán prac. list, který si samostatně přečtou. Vyberou si „svá správná“ řešení, popřípadě si k nim udělají poznámky pro své odůvodnění.
- následuje diskuse mezi žáky a učitelem

Učitel by do diskuse měl vstupovat co nejméně, určitě by měl mít vybráno také on své nejlepší řešení, dětem je představit a odůvodnit.

- učitelovy možné reakce na odpovědi žáků
- ad 1. tak to sice někdy chodí, ale správné to není
- ad 2. to je jistě jedno ze správných řešení
- ad 3. říká se sice „kdo dřív přijde, ten dřív mele“, ale hřiště je tu pro všechny
- ad 4. ano, toto by bylo nejideálnější řešení
- ad 5. nevádí, zkus si poslechnout, co vymysleli tvoji spolužáci a popřemýšlet o tom

Pracovní list pro žáky:

Na dětském hřišti u školy si hráli s míčem šestiletá Anička a sedmiletý Vojtěch.

Dívej se, Aničko, dívej se na mě, jaké už umím klíčky!

V tom přišli kluci z páté třídy a řekli jim, že si tam hrát nesmějí, protože se jim tam pletou.

Hele mrňousové,
běžte jinam, toto je hřiště
pro opravdové fotbalisty!

Jóóó. běžte hned pryč,
tady teď hrajeme fotbal my!

Jak bys takovou situaci řešil ty? Zkus najít své řešení této situace, to zakroužkuj - může jich být i více. Pro každou odpověď, kterou si vybereš, si rozmysli důvody, proč se Ti zdá dobrá!

1. Anička a Vojtěch musí poslechnout, protože jsou menší a mladší.
2. Kluci z páté třídy nesmějí Aničku a Vojtěcha vyhánět, ale mohou se s nimi domluvit, že v jedné části hřiště si budou hrát s míčem Anička a Vojtěch a v druhé části budou hrát pátáci kopanou.
3. Pátáci musejí odejít, protože Ondřej a Vojtěch byli na hřišti první.
4. Mohou hrát všichni společně kopanou nebo něco jiného.
5. Nevím.

E. Zpracování konkrétního práva dítěte
v podobě komiksu

Pedagogická fakulta UK, katedra primární pedagogiky, Praha
seminář PRÁVA DÍTĚTE, seminární práce

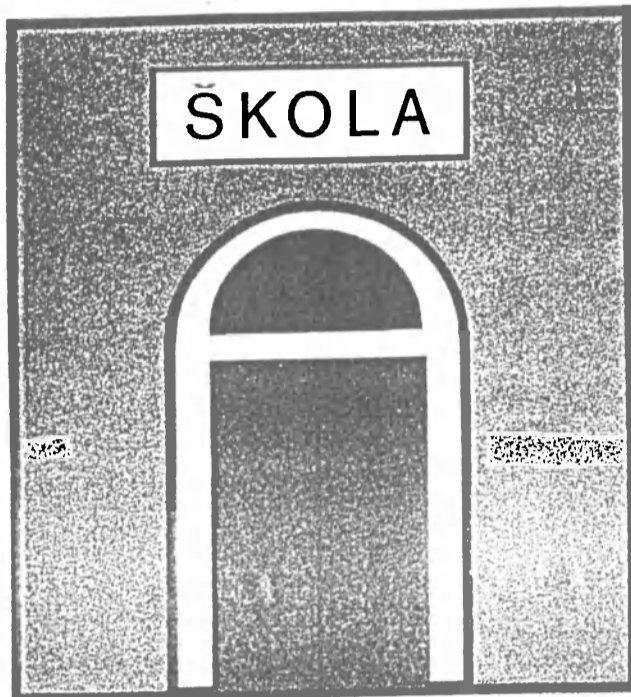
Příběh o holčičce Radce

Příchod do nové třídy

Právo na rovnost

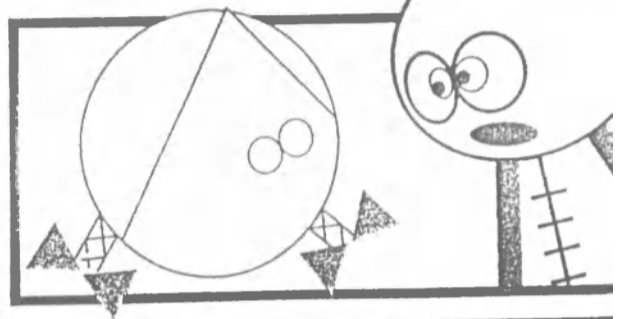
autor: Ladislava Poláčková
grafika: Marek Štich

2000

Děti, zítra k nám přijde nová spolužačka.

No, to jsem tedy zvědav

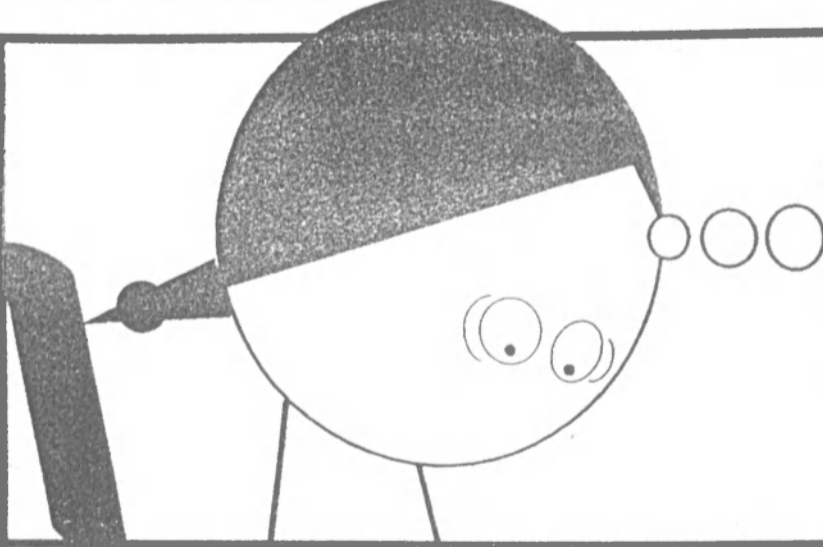
Příští den ráno...

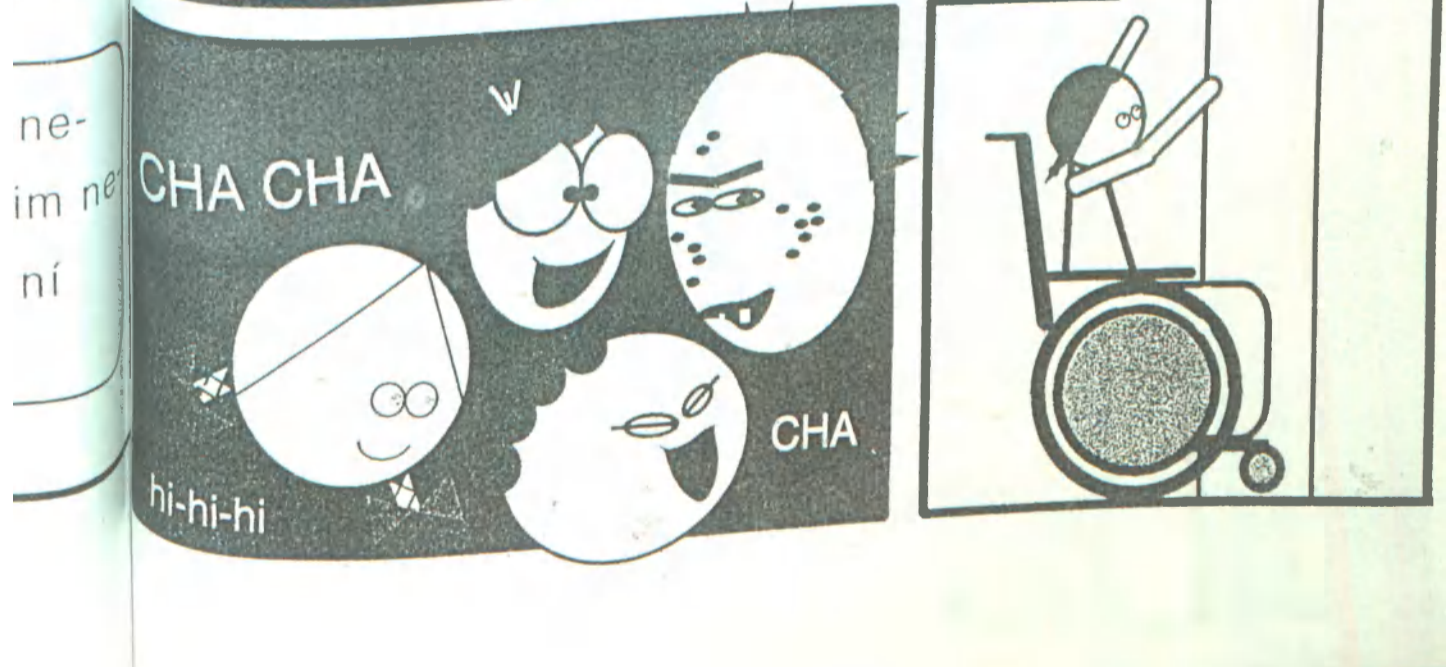
Představuji vám Radku.

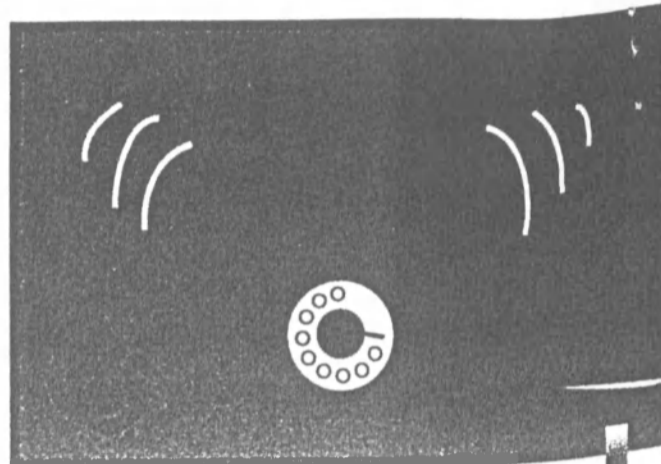
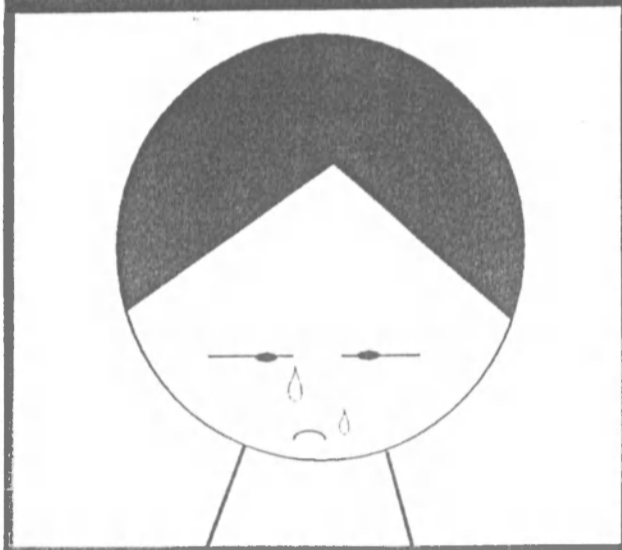
Doufám, že si na sebe brzy zvyknete.

Moc vlídně se ne tvářej. Asi se jim líbí můj invalidní vozík.

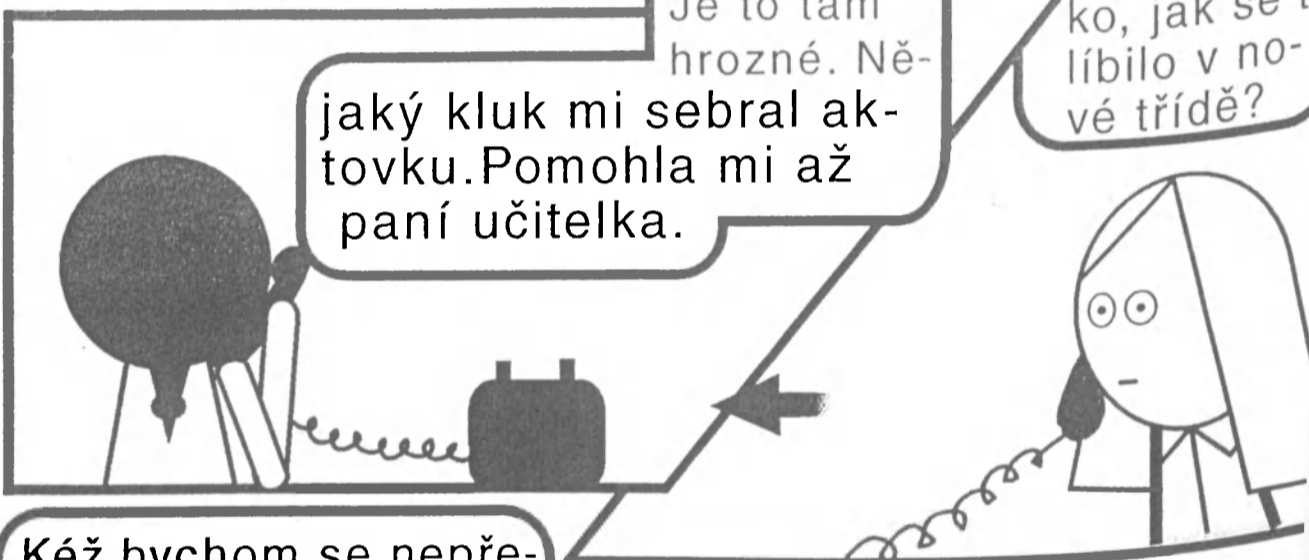
Doma po škole

Ahoj Jano!
Je to tam
hrozný. Ně-

jaký kluk mi sebral ak-
tovku. Pomohla mi až
paní učitelka.

Ahoj Rad-
ko, jak se ti
líbilo v no-
vé třídě?

Kéž bychom se nepřes-
těhovali a já mohla
chodit s vámi do staré
školy.

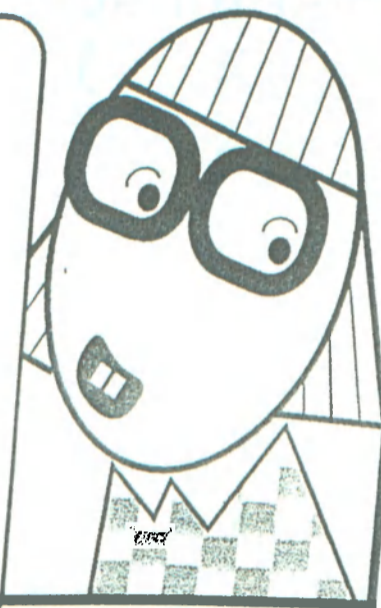
Mezi tím se Radce stalo ještě několik podobných pří-
hod, které svědčily o hlouposti jejích nových
spolužáků.

POKRAČOVÁNÍ

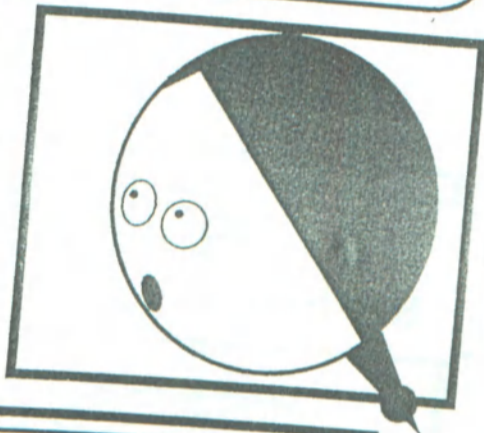

Za nějaký čas...

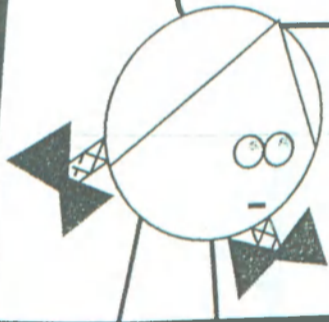
Děti, probíhá matematická soutěž mezi všemi školami, které se také zúčastníme. Hlavní cenou pro vítěznou třídu je čtrnáctidenní pobyt u Jaderského moře!

...a soutěžit bude Radka, neboť matematiku z vás umí nejlépe.

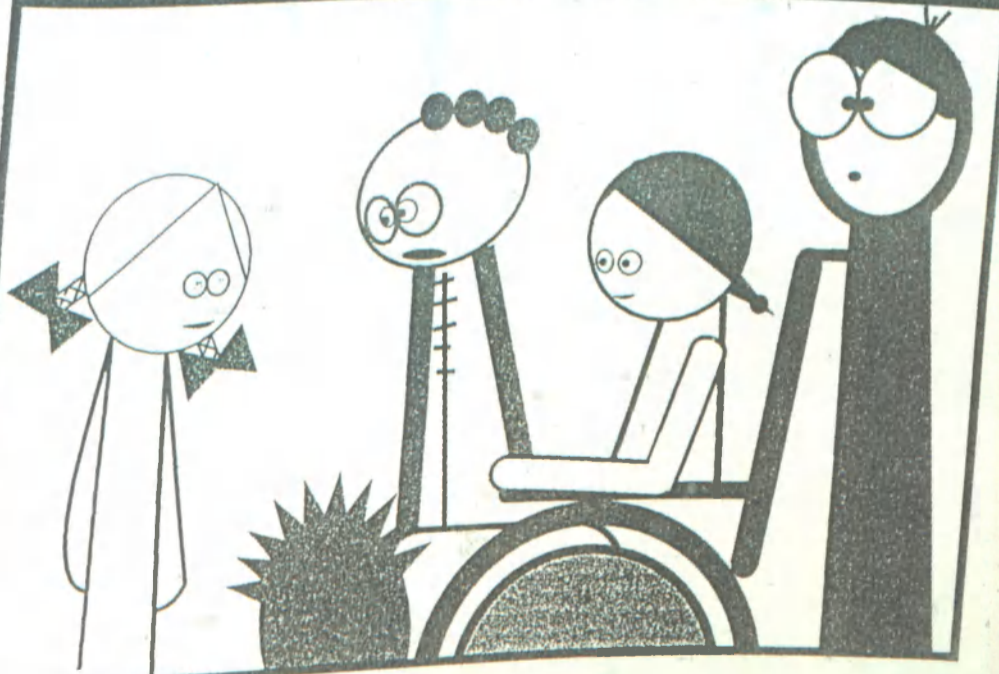
Měli bychom s tou soutěží Radce pomoci a přestat se k ní chovat ošklivě jen proto, že je na vozíku. Vždyť je to fajn holka, když se nebojí za celou třídu soutěžit!

Máš pravdu - musíme jí pomoci.

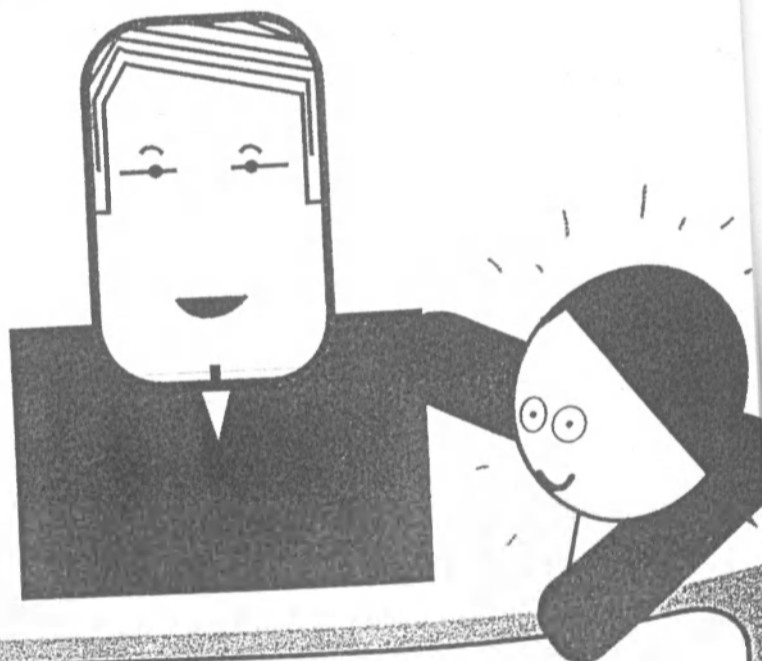
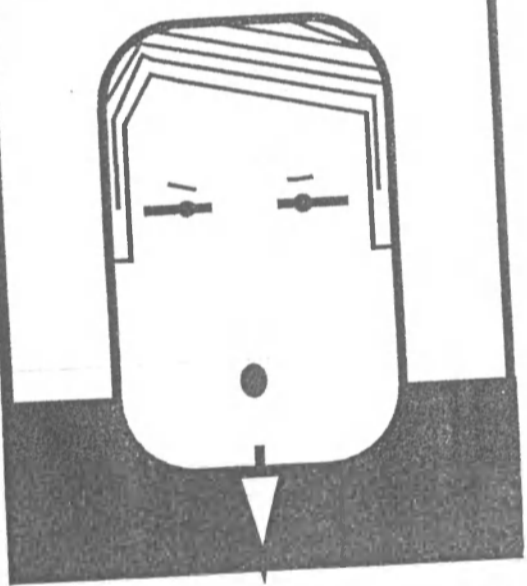

O přestávkách tedy začly děti Radce pomáhat s jejími matematickými problémy.

Díky svým novým kamarádům prošla Radka úspěšně všemi koly a nyní celá třída čekala na slavnostní vyhlášení vítěze v kongresovém centru.

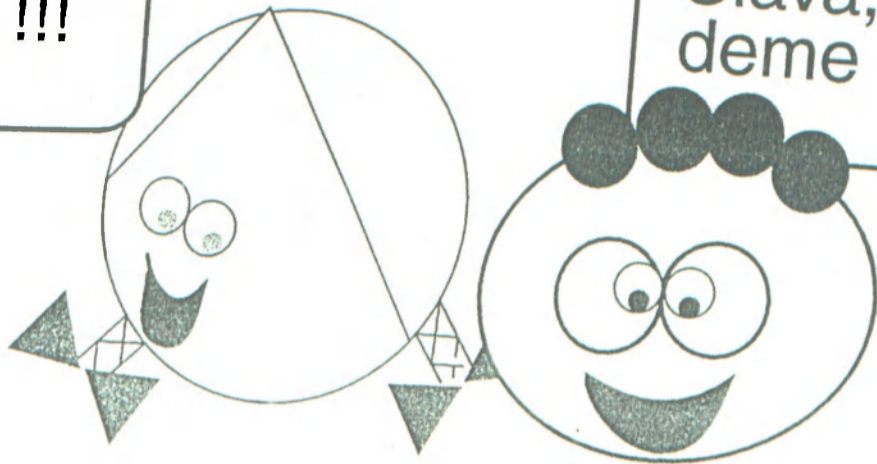
Matematikem roku se stává...

RADKA!!!

HURÁ !!!

Sláva, poje-
deme k moři !

Ať žije Rad-
ka, naše nej-
lepší
kama-
rádka!!!

Promiň, že
jsme na tebe
byli zlí. Už to
neuděláme.

F. Zpracování práv s využitím adaptace
stolních her

Pexeso

Činnost:

- nejdříve děti seznámím s pexesem – aby věděly, které dvojice k sobě patří
- poté si pexeso zahrají ve skupinkách
- následuje rozhovor

Otázky:

Jaká práva jste našli?

Našli jste slovo, kterému nerozumíte? - domnívám se že by mohlo slovo rovni činit problém

Které právo jste už znali? Slyšeli o něm? – Kde?

Znáte nějaká další dětská práva?

Které právo vás nevíce zaujalo? – poslouží mi pro určení pořadí, jak se právy dále podrobně zabývat; pro získání zájmu, začnu od práva, které děti nevíce zajímá

Víte, kde se o právech můžete dočíst (získat další informace)? – dle věku dětí jim poskytnu seznam literatury, nebo je nechám do příští hodiny „prohledat“ internet př. www.detskaprava.cz (stránky tvořené přímo pro děti)

Cíl: úvodní hodina do práv dítěte – děti by měly na konci hodiny vědět:

- že každý má práva – jsou tu na jejich ochranu
- kde získat další informace (případně si navzájem sdělí další hodinu)
- zapamatovat si několik základních práv

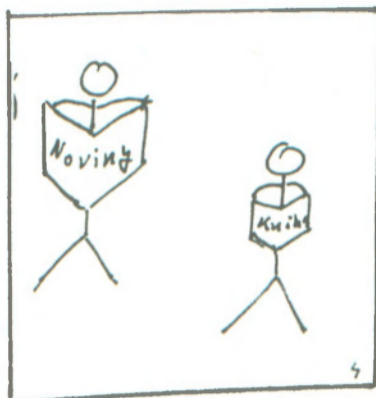
Další hodina - rozšíření pexesa

- ke každému právu přiřadit jeho podrobnější popis
- přiřadit základní zodpovědnost dítěte

Cíl:

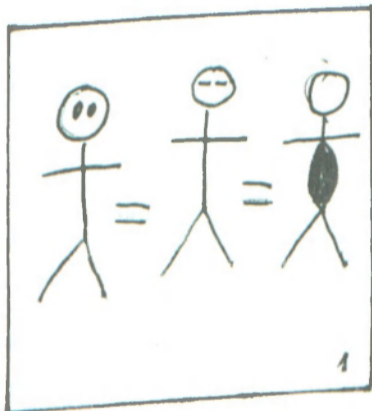
- děti si musí uvědomit, že mají práva, ale také **zodpovědnost**.
- děti musí vědět, že nesou zodpovědnost za své jednání
- práva mají všichni, proto při uplatňování svého práva nesmím porušit právo druhého

Právo na
svobodu
informací.

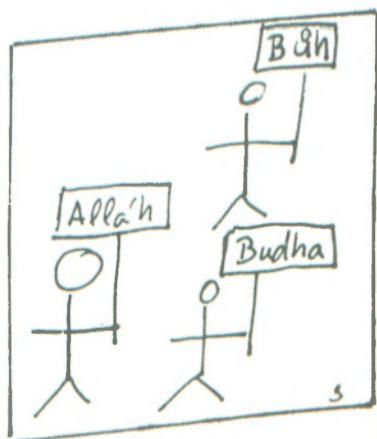
Každý má právo hledat,
dostávat a předávat
informace v různých
formách včetně
uměleckého projevu,
tisku, psaní.

Vsichni
jsou si
rovni.

Budu se kamarádit
s každým, bez ohledu na
jeho barvu či
narodnost.

Právo na
svobodu
náboženství.

Budu respektovat
vyznání druhých.

PEXESO PRAVA DITĚTE

	✂	✂	✂
Rovnost chlapečů děvčat	Právo na vzdělání	Právo na hru	Právo na soukromí
Právo na vyjádření svoje svobodného zájmu	Právo na zdravotní péči	Právo na informace	Právo postižených dětí na zvláštní péči
Právo na zdravou svobodnou živost	Právo vybrat si svobodu věru	Právo stýkat se s tím, koho mám rád	Právo na lásku a bezpečí
Právo na ochranu před škodlivou informací	Právo na ochranu před sexuálním zneužíváním	Právo na ochranu před drogami	Právo být se členy rodiny

G. Zpracování práv v autorské učební pomůcce

Metodika

Jak používat pomůcku

2. ročník – prvouka – téma: Pozorujeme okolní svět, Lidé kolem nás

Pomůcka je určená pro práci ve skupině (2 – 5 dětí).

Pomůcka se skládá ze dvou částí – dvou kruhů. Spodní kruh je rozdělen do pěti částí, každá část má jinou barvu. Barvy mají naznačovat barevnost lidské pleti. Svrchní průhledný kruh, na kterém jsou nakreslené dva obrázky překrývá kruh spodní. Jedním z obrázků je pták, druhým jsou dvě malé děti hrající si ve vodě. Vrchním kruhem lze otáčet tak, aby se měnilo zbarvení ptáka i zbarvení pleti obou dětí. Děti hrající si ve vodě jsem vybrala pro tuto pomůcku záměrně. Jsou oblečené v plavkách, tudíž žáci mohou vidět měnit se barvu pleti i na jiných částech těla, než na obličeji. Na svrchním kruhu je kromě obrázků také několik nápisů (voda, vzduch, potrava, pohyb). Od každého z těchto nápisů vedou šipky k oběma obrázkům. K pomůcce patří ještě jeden menší kruh sloužící k zakrývání obrázku hrajících si dětí.

Skupina dětí dostane pomůcku a pracovní list. Obrázky dětí budou zakryté. Jejich úkolem bude: Otáčet vrchním kruhem a pozorovat, jak se mění zbarvení ptáka. Poté vyplní pracovní list:

Pracovní list
(Odpověď můžeš napsat nebo nakreslit příslušný barevný puntík)

Jaké barvy měli ptáci, které jsi viděl?

Kteří z těchto ptáků potřebují k životu vzduch?

Kteří z těchto ptáků potřebují k životu vodu?

Kteří z těchto ptáků potřebují k životu potravu?

Kteří z těchto ptáků potřebují k životu pohyb?

Kterou barvou jsi odpověděl nejvícekrát?

Co si myslíš, že je na obrázku, který je na kruhu zakrytý?

Jakmile žáci vyplní pracovní list, odkryjí si druhou část kruhu – obrázek s hrajícími si dětmi. Svrchním kruhem opět otáčí. Nyní se žákům před očima mění barva pleti dětí. Jejich úkolem je nyní srovnat, zda všechny jejich odpovědi v pracovním listě, platí také o dětech a zhodnotit, zdali jsou šipky na kruhu nakresleny správně.

Žáci se v této části hodiny dozví, že člověk potřebuje ke svému životu vodu, potravu, vzduch a pohyb, stejně jako například ptáci. Žáci sami dále říkají, kdo všechno ještě potřebuje k životu vodu, potravu, vzduch a pohyb. U všech živočichů, které žáci vyjmenovávají, určují také místo, kde živočichové žijí a jak vypadají (barvy). Společně mluvíme o významu zbarvení živočichů. Nyní otáčíme společně se všemi dětmi kruhem. Při každém zbarvení pleti dětí se zastavíme a mluvíme o tom, kde takové děti asi žijí.

Závěrem? Děti se dozví, že na světě žijí lidé různé barvy pleti. Barevnost lidí je normální stejně jako barevnost zvířat. Barva lidské pleti nám napovídá, odkud asi člověk pochází. Všichni lidé jsou si rovni, mají stejné základní potřeby.

Kamila Karagavrilidisová; Učitelství pro 1. stupeň ZŠ – Vv; Zimní semestr 2005/2006

Právo: Čl.19 - Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, činí všechna potřebná zákonodárná, správní, sociální a výchovná opatření k ochraně dětí před jakýmkoli tělesným či duševním násilím, urážením nebo zneužíváním, včetně sexuálního zneužívání, zanedbáváním nebo nedbalým zacházením, trýzněním nebo vykořisťováním během doby, kdy jsou v péči jednoho nebo obou rodičů, zákonných zástupců nebo jakýchkoli jiných osob starajících se o dítě.

Žáci: 5. třída základní školy

Pomůcky: Série tří obrázků, papíry, psací potřeby, tabule, stopky (dále dle uvážení učitele)

Čas: Vyučovací hodina (podle naplně kterou učitel zvolí)

Pravidlo: Po celou dobu se vše odehrává na obecné rovině, učitel nemluví o konkrétních situacích, případech ani osobách.

Popis činnosti (využití pomůcky):

a) Učitel ukáže obrázek A.

Jaká situace se odehrává na obrázku?

Žáci odpovídají, říkají své návrhy.

Jak myslíte, že bude pokračovat?

Nyní vám to ukáži, ale nic Vám k tomu nepovím. Ani vy nic neříkejte, jen si obrázky prohlédněte a přemýšlejte o situaci, kterou znázorňují. Co se mohlo stát?

b) Učitel přidá obrázky B a C.

Mlčky nechá žáky cca 1 minutu přemýšlet.

c) Udělejte trojice (podle počtu žáků a potřeby učitele).

Vzájemně prodiskutujte své návrhy či pocity z dané situace.

Zamyslete se nad pojmem násilí. Co vše zahrnuje? Kdy můžeme mluvit o násilí?

Čas dle potřeby – max. deset minut. Jeden ze žáků zaznamenává.

d) Společné zhodnocení (v kruhu). Mluví každé skupiny představí nejzajímavější myšlenky.

Učitel vše koriguje, doplňuje informace, upřesňuje apod.

e) Co byste poradili člověku, který je objektem jakéhokoliv násilí?

Žáci opět odpovídají, učitel na závěr shrne.

f) Závěrečné shrnutí. Nezapomeňte, každý z nás má právo...nesmí být...musí...(viz úmluva).

Obměny činnosti (varianty):

pozn. Všechny činnosti budou zakončeny podobně jako v předchozím případě

- Nakreslete schématický obrázek (jen linie), na kterém bude znázorněno porušování lidských práv a svobod (za předpokladu, že jsou s nimi obeznámeni).
- Napiš příběh k této situaci. Co jí předcházelo? Co může být její příčinou? Jaká existují možná řešení - východiska?
- Vynechání jednoho obrázku (záleží na učiteli, jak chce činnost zaměřit). Dokreslete obrázek a okomentujte jednou větou.
- Ve dvojicích ztvárněte situaci na obrázcích, role si poté vyměňte. Jak jste se cítili, na co jste mysleli a proč?

